

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Coher**, Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept de la Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vințilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petit**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru, Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

SUMAR

— *Anul judecătoresc 1933*. Discursurile d-lor D. Volansky, Prim-președinte, și C. Viforeanu, Procuror general al Inaltei Curți de Casație la audiența solemnă dela 9 Ianuarie 1933.

— *Cum se aplică în Ardeal legile extinse din Vechiul Regal*, de Vasile Gh. Panu, magistrat.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație s. III-a: (Concordat preventiv. Omologare. Creditor contestat. Aplicarea dispoz. art. 52 legea concordatului preventiv), cu o *Notă* de Paul Demetrescu, Referent titular la Consiliul legislativ.

— Comitetul local de revizuire Iași s. II-a: (Art. 8 al. 7 modificarea legii pentru org. adm. locale. Reinstalarea Consiliilor județene și comunale urbane, inclusiv municipale și a organelor de conducere. Soluție negativă), cu o *Notă* de P. Alexandrescu-Roman, avocat.

— Rezumate de jurisprudență română și streină: Casație Roma s. I.a. (Faliment. declarare. Extindere la un asociat cu răspundere nelimitată), cu *Nota* E. Cristoforeanu; Cas. română s. III-a de L. Sorin.

ANUL JUDECĂTORESC 1933

Discursul inaugural al d-lui Prim-președinte D. Volansky, și al d-lui Procuror general C. Viforeanu, ținute în audiența solemnă dela 9 Ianuarie 1933
la Inalta Curte de Casație și Justiție

Inaltă Curte,
Domnule Procuror General,
Domnule Președinte al Uniunii Avocaților,
Domnule Decan,

În expunerea pe care am făcut-o la deschiderea anului judecătoresc 1932, am examinat situația creată Inaltei Curți de Casație de marele număr de recursuri pendinte înaintea ei. Am propus descentralizarea recursurilor penale dela Curtea de casație s. II-a,

prin trimiterea recursurilor în contra sentințelor penale pronunțate de tribunale în ultimă instanță, la Curțile de apel; iar, în ceea ce privește Curtea de casație s. III-a, degrevarea să fie realizată prin creierea secției a IV-a, care să aibă în competența sa recursurile în materie de drept public. Înființarea secției a IV-a urma să fie făcută fără înmulțirea numărului actual de consilieri, prin micșorarea complexelor de judecată în ce privește numărul membrilor cari le compun. Creierea secției a IV-a, ar fi satisfăcut și principiul specializării admis în organizarea Curții de casație.

D-l Valer Pop, pe când era ministru de justiție, a fost preocupat de această problemă, după cum rezultă din expunerea de motive a proiectului de lege din Februarie 1932 pentru modificarea unor articole din legea pentru Curtea de Casație și Justiție. În expunerea de motive se examinează două ipoteze destinate să accelereze soluționarea afacerilor: 1) înființarea unei secțiuni noi pe lângă Inalta Curte de casație, cu reducerea numărului membrilor complexelor de judecată; 2) reorganizarea Inaltei Curți în cadrele de astăzi stabilite printr-o mai justă repartiție a consilierilor. Prefera însă să amână soluționarea primei probleme, pentru a fi tratată în armonie cu întreaga reorganizare judecătorească și arată că: „ne-am oprit la soluționarea a doua, care este cea mai conformă cu realitatea momentului, care este imperios necesară pentru intrarea în normal a Inaltei Curți și care este foarte ușor realizabilă, nereprezentând nici o cheltuială în plus”.

Prin art. 3 al legii pentru Curtea de casație, astfel cum a fost modificată prin legea promulgată la 31 Martie 1932, s'a făcut o nouă repartiție a consilierilor, astfel că secțiunile I-a și a III-a se compun cu câte 18 consilieri, iar secția II-a cu 14 consilieri. Prin această repartiție, s'a înființat la secția III-a un al doilea complex de judecată, care funcționează în mod obligatoriu (art. 13).

Tot în această lege se prevede că recursurile declarate în contra sentințelor tribunalelor date ca instanțe de apel trec în judecata Curților de apel. (art. 31 p. II-a).

Aceste două dispozițiuni au avut de efect a reduce numărul recursurilor dela secția II-a și a repartiza judecarea recursurilor la secția III la două complete de judecată. La secția 2-a funcționează un complect suplimentar, care ține ședințe dimineața și aceasta în scopul rezolvirii urgente a afacerilor.

Observăm însă că s'a dat în competența secției a II-a recursurile în contra hotărârilor pronunțate în materie vamală, care mai înainte erau judecate de Curțile de apel.

Trecem la examinarea statisticii recursurilor în anul 1932.

La secția I-a a Curții de casație au intrat 1669 recursuri, s'au pronunțat 1422 decizii, s'au casat 258 hotărâri. La secția II-a, recursuri penale intrate 6380; civile 1807. Totalul recursurilor intrate 8187. Deciziuni penale pronunțate 4899. S'au casat 418 deciziuni penale și 110 hotărâri civile. Totalul deciziunilor pronunțate este de 5807. La secția III-a au intrat 3489 de recursuri, s'au pronunțat 1684 decizii și s'au casat 295 hotărâri. La secțiunile unite au intrat 103 recursuri, din care s'au respins 40, s'au admis 7. S'au mai pronunțat 6 decizii asupra diverse materii. În total s'au pronunțat 53 decizii. La Comisiunea disciplinară au intrat 25 acțiuni și s'au pronunțat 25 deciziuni.

Din această statistică se constată numărul mare de recursuri intrate la Inalta Curte de casație, precum și numărul mare de decizii pronunțate. Ceea ce indică activitatea intensă consacrată de membrii Curții pentru studierea și soluționarea recursurilor.

Când s'a discutat art. 29 al legii Curții de casație, legiuitorul a fost preocupat de ideea că incidentul de neconstituționalitate să nu devină un mijloc de șicană, care să aibă de efect amânarea judecării procesului. Pentru a se împiedica acest rezultat, s'a stabilit prin art. 29 principiul că instanța înaintea căreia se va fi ridicat chestiunea de neconstituționalitate a unei legi, va continua să judece procesul, rămânând ca chestiunea de neconstituționalitate să fie adusă în judecata secțiunilor unite ale Curții de casație, după ce procesul va fi rezolvat în mod definitiv. La acest principiu s'a făcut excepție în cazul când reclamantul consimte la suspendarea judecării afacerii, cu ocaziunea căreia s'a ridicat chestiunea constituționalității unei legi. În acest caz, instanța de judecată va suspenda procesul și trimite dosarul cauzei Curții de casație.

Legiuitorul se exprimă în expunerea de motive, cu privire la acest text, că „nefiind exclusă și posibilitatea unei legi anticonstituționale și prin urmare un asemenea incident să se desfășoare cu un caracter serios pe care-l aprecia tot astfel însuși reclamantul, proiectul prevede că dacă reclamantul consimte la suspendarea procesului său, Curtea de casație va rezolva incidentul de neconstituționalitate”.

Prin urmare, legiuitorul a găsit în consimțământul reclamantului o garanție în contra suspendărilor de natură a târăgăni procesul. Experiența a dovedit însă că sistemul legii n'a dat rezultate în concordanță cu scopul urmărit de legiuitor. În cele mai multe cazuri, excepția de neconstituționalitate a legii este ridicată de însuși reclamantul și în aceste cazuri dânsul are interes ca să se suspende judecarea procesului. După jurisprudența Curții de casație secțiuni unite, pentru ca suspendarea să fie obținută, e necesar consimțământul părților, care figurează în proces. Acest acord se realizează în foarte multe cazuri, astfel că procesul se suspendă pentru a fi trimis Curții de casație; deși li-

tigiul ar putea fi rezolvit pe temeiul altor motive invocate de părți.

Sistemul legii mai are ca rezultat a înmulți numărul afacerilor de neconstituționalitate înaintea Curții de casație și să încurajeze contestațiunile cele mai temerare.

Mai cu seamă inconvenientul se observă în materie fiscală. Un contribuabil urmărit conform legii de urmărirea veniturilor publice, face contestație, fără a consemna suma pentru care este urmărit, ceea ce după lege atrage nulitatea de drept a contestației. Ridică însă chestiunea neconstituționalității legii, care stabilește impozitul și cere suspendarea judecării contestației, Instanța de fond o admite și trimite afacerea Curții de casație.

Din analiza pe care am făcut-o, reiese concluzia că dispoziția suspendării stabilită de art. 29, n'a dat rezultate favorabile și numai prin suprimarea ei s'ar normaliza recursul de neconstituționalitate al legii.

Curtea de casație, ca jurisdicție constituțională, a avut de cercetat în cursul anului 1932, o serie de recursuri de neconstituționalitate. Din chestiunile care au fost soluționate vom releva pe acele care prezintă un deosebit interes juridic.

Principiul inamovibilității magistraturii a fost admis ca constituțional prin art. 104 din Constituția din 1923. Acest articol spune: „judecătorii sunt inamovibili în condițiunile speciale pe care legea le va fixa”. Problema care se pune este cea dacă conceptul inamovibilității judecătorilor este definit de Constituție, sau determinarea acestuia a fost lăsat de Constituțiune în competența legiuitorului ordinar.

Limita de vârstă pentru consilierii Curții de casație era fixată la 68 de ani, la data când s'a votat Constituția din 1923. Lega pentru organizarea judecătorească din anul 1924, deci posteroară Constituției, a menținut vârsta de 68 de ani. Legea din 1929 a ridicat limita de vârstă la 70 de ani, iar prin legea din 4 Aprilie 1931, limita de vârstă a fost redusă la 68 de ani. Un consilier dela Curtea de casație pus în retragere în baza ultimei legi pentru că a atins limita de vârstă de 68 de ani, a intentat acțiune în Contencios administrativ în contra Ministerului de justiție pentru a se declara ilegal decretul regal prin care a fost pus în retragere pentru limită de vârstă. Despre această chestiune se ocupă Curtea de casație în secțiuni unite prin deciziunea din 26 Mai 1932, care a declarat ca neconstituțională dispoziția din legea din 4 Aprilie 1931. Această decizie interpretează art. 104 din Constituție în sensul că limita de vârstă a judecătorilor nu poate fi redusă fără să se atingă principiul inamovibilității proclamat de acest text. Motivarea acestei concluzii este pe larg și documentată dezvoltată prin considerentele deciziunii.

Metoda de interpretare întrebuițată în acest caz, învederează principiul că o lege poate fi declarată neconstituțională nu numai când violează un text expres, dar și atunci când se constată că contrazice spiritul Constituției.

În expunerea pe care am făcut-o anul trecut, ne-am ocupat de jurisprudența Curții de casație cu privire la interpretarea art. 17 din Constituție. Curtea a avut ocazie, în cursul anului 1932 să se pronunțe asupra aplicării art. 17 tot în sensul jurisprudenței anterioare. Vom releva numai o singură decizie, în care s'au discutat două chestiuni noi, în raport cu aplicarea art. 17.

Un debitor al Creditului Rural cere, conform legii

asanării datoriilor agricole, asanarea datoriilor sale către Credit, oferind plata de 60 la sută pentru datoria sa în termen de 30 de ani, cu procent de 3 la sută pe an. Creditul rural invoacă excepțiunea de neconstituționalitate a unei serii de articole din legea asanării, între care și acel al reducerii creanței sale, întemeindu-se pe dispozițiunea art. 17 din Constituție, care garantează dreptul de creanță. Părțile fiind de acord, Tribunalul a suspendat judecarea cererei și astfel recursul a fost adus înaintea Curții de casație.

În discuția excepției de neconstituționalitate s'au invocat două obiecțiuni cu privire la aplicarea art. 17. În primul rând s'a spus că măsurile luate de legea Conversiunii în ce privește relațiunile dintre Creditul Rural și debitorii săi, se justifică pe temeiul art. 21 din Constituție.

Art. 21, în prima sa parte cuprinde declarația de principiu că toți factorii producției se bucură de o egală ocrotire și, ca consecință a principiului enunțat, adaugă: „Statul poate interveni prin legi în raporturile dintre acești factori pentru a preveni conflictele economice sau sociale“.

Interpretarea acestui text a dat loc la două păreri. Într-o părere, art. 21 al. 2 se referă la raporturile dintre capital și muncă. Această părere este împărtășită de către Creditul Rural. În acest sistem se invoacă intențiunea legiuitorului, astfel cum rezultă din dezbaterile Adunării Constituante și în special din raportul lui C. G. Disescu, fost profesor de Drept constituțional.

În a doua părere se susține că aplicațiunea unei dispozițiuni a legii, nu poate fi limitată la cazurile indicate de legiuitor în expunerea de motive sau în cursul discuțiunii legii, ci ea trebuie să se aplice și la alte ipoteze, dacă astfel cum este formulată cuprinde în comprehensiunea ei această posibilitate. După această părere, interpretul are misiunea de a cerceta *nu voința legiuitorului, ci sensul obiectiv al legii*. Un autor definește această idee în modul următor: „În momentul când legea este promulgată, în momentul când legea este făcută această declarație categorică: dreptul va fi ceea ce este în lege, în același moment dispăre toată infrastructura făcută din intențiunile și dorințele autorului intelectual al legii, al legislatorului însuși și legea se reazimă de acum înainte pe ea însăși, ținută prin propria ei forță și plină de propriul ei spirit“ (Binding, Handbuch des Strafrechts, p. 454).

În această concepție se afirmă că art. 21 privește și pe debitorii agricoli, cari pot fi considerați ca făcând parte din categoria de factori ai producției și prin urmare se poate examina chestiunea constituționalității legii conversiunii sub acest raport.

A doua chestiune care s'a pus este cea dacă legea conversiunii, în ce privește recursul în discuție, poate fi considerată ca o lege de impreviziune.

Teoria impreviziunii astfel cum este construită de doctrină, este restrânsă la revizuirea sau revoluția contractelor care comportă prestațiuni viitoare. Se exclude aplicarea ei la obligațiile care au de obiect sume de bani. Această soluție se întemeiază pe dispozițiile art. 1578 c. civ. Doctrina impreviziunii este elaborată pe baza dispozițiilor codului civil. S'a susținut însă că legiuitorul poate aplica impreviziunea și la împrumutul de bani fără a se viola principiul înscris în art. 17 din Constituție, deoarece este o extensiune a noțiunii de forță majoră.

Curtea s'a pronunțat asupra recursului Creditului

Rural prin decizia no. 50 din 17 Nombrie 1932 și a declarat neconstituționale art. 8, 14, 28, 36 și 54 din legea asanării datoriilor agricole. Prin urmare, reducerea creanței Creditului Rural, prevăzută de art. 54 este declarată neconstituțională pentru motivul că e contrară art. 17 din Constituție.

Curtea de casație secțiuni unite, prin decizia no. 16 din 5 Martie 1932, a judecat recursul de neconstituționalitate al legii dela 1 Aprilie 1926, pentru interpretarea art. 24 din legea agrară a Vechiului Regat, cum și art. 266 al. II din legea din 28 Martie 1929, pentru modificarea legii minelor din 4 Iulie 1924. Dintre importante chestiuni cari s'au discutat, vom releva una singură.

Legea consolidării din 1913 prevede că hotărârile de consolidare sunt opozabile *erga omnes*. Legea minelor din 1924 obligă prin art. 236 pe toți ce pretind vreun drept câștigat asupra zăcămintelor miniere din subsol, să supună comisiunilor de validare valorifierea față de Stat a drepturilor de concesiune. Prin urmare, legea din 1924 supune hotărârile de consolidare a unei proceduri speciale față de Stat. Curtea prin decizia relatată, spune într'un considerent, care se referă la această chestiune, că legiuitorul poate să ridice unei situații juridice obținute caracterul ei de irevocabilitate.

Chestiunea despre care se ocupă Curtea a apărut în legislația din timpul războiului mondial și în ceea ce a urmat după război și a dat naștere în doctrină unei vii discuțiuni.

G. Jéze studiază această chestiune astfel cum s'a prezintat în legislația franceză. În urma analizei pe care o face, dânsul ajunge la concluzia că: legiuitorul poate foarte corect să organizeze un nou regim de recurs. El poate să decidă că acest regim se va aplica hotărârilor definitive. El nu face decât să modifice o situație *juridică generală*: regimul recursului în justiție. Constatarea făcută de judecător nu este *desființată*: unul din atributele juridice de natură generală și impersonală — *nerevocabilitatea* — este desființată pentru viitor. (Cours de droit public p. 93).

Asupra acestei chestiuni Înalta Curte de casație secțiuni unite s'a mai pronunțat prin decizia din 11 Iunie 1925.

Vom mai examina câteva chestiuni care s'au discutat înaintea Curții de Casație în complectul de divergență.

Prima chestiune e cu privire la interpretarea art. 422 pr. pen. și anume dacă un condamnat la închisoare corecțională poate face un recurs valabil când n'a satisfăcut cerințele art. 422 pr. pen. Despre această chestiune se ocupă Curtea de casație secția II în decizia din 22 Noembrie 1932. Problema a fost pusă în modul următor: dacă cautiunea depusă la judecătorul de instrucție pentru eliberarea provizorie este suficientă pentru judecarea recursului asupra fondului, sau este necesar ca condamnatul să facă o nouă cerere de eliberare potrivit art. 422 pr. pen. Curtea a decis că recursul nu este admisibil, dacă recurentul n'a satisfăcut dispozițiile prevăzute de art. 422.

Curtea, pentru a justifica soluția, se ocupă în primul rând de scopul urmărit de legiuitor și care este ca acel care voiește a uza de calea recursului să se supună, în prealabil, hotărârii pe care o atacă, ca să se asigure executarea condamnățiunii. Oportunitatea punerii în libertate — dat fiind scopul legii — nu poate fi apreciată decât de către instanța care a pronunțat hotărârea definitivă de condamnare.

Curtea de casație s'a pronunțat pentru întâia dată prin decizia din 22 August 1868. Evoluția jurisprudenței Curții a trecut de atunci până acum prin mai multe faze. Această jurisprudență este relatată în mod complet în frumoasa operă a d-lui Președinte C. G. Rătescu, asupra codului de procedură penală.

A doua chestiune privește procedura civilă.

Ordonanța presidențială de referă a fost introdusă în legislația noastră când s'a modificat codul de procedură civilă în anul 1900. De atunci această instituție a luat o dezvoltare din ce în ce mai mare în ce privește aplicarea ei.

Procedura ordonanței de referă este reglementată de art. 66 bis și face parte din competența jurisdicției grațioase. În consecință, în această procedură care are un caracter provizoriu, nu se poate statua asupra fondului dreptului. S'a pus chestiunea, în raport cu caracterul juridic al ordonanței de referă, dacă judecătorul referă-ului poate acorda daune cominatorii prin mijlocul cărora să se asigure executarea măsurii ordonate.

Asupra acestei chestiuni, Inalta Curte de casație s'a pronunțat pentru prima oară, în complexul de divergență sub președinția d-lui președinte D. Lupu, prin decizia din 7 Decembrie 1932. Curtea de casație decide că prin ordonanța de referă se pot admite daune cominatorii. Curtea spune în considerentele deciziei sale că, deși măsurile ordonate de președintele tribunalului pe temeiul art. 66 bis pr. civ. au un caracter vremelnic, ele totuși sunt dispozițiuni judecătorești care trebuie să fie aduse la îndeplinire. Din acest principiu general deduce concluzia că ordonanțele prezidențiale nu sunt incompatibile cu acordarea daunelor cominatorii. Curtea mai examinează obiecțiunea ce s'a ridicat de către recurenți și care consistă în argumentul că judecătorul în referă neputând proceda la lichidarea daunelor cominatorii, acestea ar dobândi un caracter definitiv. Curtea înlătură obiecțiunea pe motivul că daunele cominatorii au același caracter provizoriu ca și ordonanțele de referă, daunele rămânând a fi discutate de jurisdicțiunea contencioasă investită de părțile interesate cu judecarea fondului dreptului contestat.

Jurisprudența stabilită de casație prezintă o deosebită importanță, deoarece dă o deplină valoare și eficacitate ordonanțelor prezidențiale. Coercitiunea juridică este unul din elementele esențiale ale dreptului, prin urmare soluția dată este în acord cu acest principiu.

Curtea de casație franceză, prin decizia din 10 Iunie 1898 s'a pronunțat în sens contrar. Ea a decis că judecătorul referă-ului neputând da deciziuni care să prejudicieze fondul dreptului, este incompetent să condamne la daune și prin urmare și la daune cominatorii pentru neexecutarea unei măsuri ordonate de dânsul. (Cas. civ. 10 Juin 1898, Pand. fr. pér. 1899, I, 172).

E. Glasson și A. Tissier, care analizează jurisprudența franceză asupra acestei chestiuni, se exprimă că „soluțiunile sunt susceptibile de îndoială. Orice judecător, care ordonă măsurii provizorii poate stabili sancțiuni pentru a asigura executarea ordinilor sale” (Traité de procédure civile, éd. 3, t. II, p. 37).

Câmpul de aplicare al jurisprudenței, în fața actuală a evoluției vieții juridice, a devenit mult mai vast. Interese de ordin economic, social și spiritual, cer formularea de noi norme juridice. Aceste împrejurări determină o intensă activitate a puterii legiuitoare și explică numărul mare al legilor votate în anii de du-

pă războiu. Se pare că ne aflăm, după cum observă un orator, în fața unei tendințe de „pluralism juridic”.

Am amintit numai câteva chestiuni din opera jurisprudenței Curții de casație, operă care realizează ideea de justiție, necesară pentru dezvoltarea procesului de spiritualizare socială.

Țin să relevez contribuția adusă la opera Curții de către d-l procuror general C. Viforeanu, prin luminoasele sale concluzii expuse cu un deosebit talent oratoric, precum și a distinșilor membri ai baroului, care au discutat cu adâncă știință juridică chestiunile de drept ce au făcut obiectul recursului.

Constituțiunea recunoaște principiul separațiunii puterilor Statului. Puterea judecătorească este declarată ca putere distinctă. Voi examina o chestiune care cred că e în raport cu acest principiu.

Inamovibilitatea judecătorilor a fost admisă la început numai pentru consilierii Inaltei Curți de casație, prin legea din 1861, prin care s'a înființat Curtea de casație. Inamovibilitatea a fost apoi extinsă prin legea din 1890 la consilierii Curților de apel și președinții de tribunale, iar prin legea de organizare judecătorească din 1909, pe când era Ministru de justiție ilustrul profesor T. Stelian, a fost aplicată judecătorilor de tribunale și dela judecătorii. Prin Constituția din 1923 inamovibilitatea judecătorilor a devenit constituțională.

Întinderea inamovibilității s'a făcut în scopul de a se garanta independența judecătorilor, cerută de un înalt interes social, acei de a se asigura o imparțială distribuție a justiției.

Pentru satisfacerea acestui interes și pentru respectarea principiului separației puterilor, este necesar ca propunerile pentru înaintare să se facă de către un consiliu compus exclusiv din magistrați, care de fiecare loc vacant să recomande trei candidați, din cari Ministrul de justiție să aleagă pe acei ce urmează a fi înaintați.

Terminând, exprim cele mai călduroase urări Inalților magistrați ai Curților și d-lor reprezentanți ai Baroului.

Declar deschis anul judecătorec 1933.

DISCURSUL D-LUI PROCUROR GENERAL VIFOREANU

Domnule Prim Președinte,
Supremă Curte,

În numele Parchetului General al Supremei Curți și în numele meu personal, vă exprim admirațiunea și mulțumirile noastre:

Admirațiunea, pentru forma impecabilă și pentru fondul plin de învățături al discursului Dvs.

Mulțumiri, pentru înaltul serviciu ce acest discurs va aduce științei juridice, constituind nu numai un nou și însemnat aport la bogăția ei, dar și un document pentru juristul care va căuta să prindă pulsul vii al jurisprudenței române.

La acest omagiu asociez și pe d-nii Președinți și Consilieri și Supremei Curți, cari, colaborând cu Dvs., au înălțat monumentele judiciare ce ați semnalat în discursul Dvs.

Și, de asemenea, nu pot trece sub tăcere nici activitatea Parchetului General, cari, prin concluziunile puse în chestiunile cele mai spinoase și mai importante, a contribuit la luminarea acestor chestiuni și a ușurat deslegarea lor.

Opera Supremei Curți și a Parchetului General e cu atât mai dificilă cu cât avem de aplicat, încă, trei legislațiuni deosebite — austriacă în Bucovina, austriacă și maghiară în Ardeal, română în Vechiul Regat, — situațiune care creiează conflicte de drept interprovincial de o soluțiune foarte delicată. Avem, de asemenea, de aplicat o multitudine de legi votate dela întregirea României încoace, legi cari, pentru un motiv sau altul, se modifică ori se abrogă la scurte intervale.

Această varietate și instabilitate legislativă face opera jurisconsultului extrem de laborioasă. Și, dacă el poate găsi o plăcere profesională în învingerea acestor dificultăți, nu tot astfel se întâmplă cu cetățeanul, care rămâne aiurit, neștiind sub ce regim legal mai trăiește.

Și cum el este presupus să cunoască legile din momentul promulgării lor prin Monitor, sub sancțiunea de a-și pierde drepturile, cetățeanul nostru trăiește, îmi închipui, sub frica necunoscutului, cea mai cumplită dintre toate.

În asemenea condițiuni, raporturile juridice dintre oameni nu se pot desvolta, nu pot înflori normal. Este și aceasta o cauză a jenei economice de care suferim.

Cât de adevărat apare aforismul lui Tacit:

„Plurimae leges pesima res publica”. El se adevăreste și astăzi după două mii de ani, precum se va adevăra și mai departe, pentru că adevărul are privilegiul perenității.

Concluzia ?

I. Grăbirea operei de unificare legislativă, adoptându-se și unele dispozițiuni de drept străin în vigoare în teritoriile alipite, recunoscute ca bune, dar dându-se preeminență spiritului legislativ latin: „Tu regere populos jure latino, semper memento !”

II. Restrângerea activității legislative, vreau să spun: legi mai puține, dar legi drepte, dar legi imperonale, dar legi stabile

Caveant consules !

Domnule Prim Președinte, Supremă Curte,

Puține îmi mai rămân de spus asupra aplicațiunii legilor în vigoare, căci discursul d-lui prim președinte a epuizat subiectul.

Voi releva o lacună a legii care a modificat legea de organizare a Inaltei Curți de casatie din 31 Martie 1932.

Art. 31 par. 2 lit. a. din această lege, a luat din competența s. II a acestei Inalte Curți recursurile penale, în afacerile judecate de tribunale, ca instanță apelativă, dându-le în competența Curților de apel. Este o adoptare a unor dispozițiuni din procedura penală din Ardeal, cerută chiar de Inalta Curte, deoarece mulțimea recursurilor de această categorie făcea aproape imposibilă soluționarea lor de către s. II a Inaltei Curți.

Inconveniența diversității de jurisprudență, care ar putea varia dela o Curte de apel la alta, este obviat prin recursul în interesul legii pe care Procurorul general al Inaltei Curți îl poate face, pentru a asigura uniformizarea jurisprudenței.

Până aci nimic de zis, Legea în chestiune a lăsat însă nerezolvat un punct foarte important și anume: cum casează Curțile de apel investite cu asemenea recursuri? Trimit ele afacerea casată la instanța apelativă pentru ca aceasta să reia judecarea fondului, sau evocă ele înseși fondul? Inalta Curte de casatie în adunarea generală dela 29 Februarie 1932, când a

examinat proiectul d-lui Valer Pop, spre a-și da avizul său, a complectat lacuna din proiect cu observația că procedura înaintea Curților de apel, devenite instanțe de casare, va fi aceeași ca și înaintea Curții de casatie, adică vor casa cu trimitere. Această observație n'a fost însușită în lege și legea a rămas cu lacuna inițială. D-l Ministru Valer Pop adoptase însă sistemul preconizat de noi și îl trecuse în proiectul său de reorganizare judecătorească, socotind probabil că este mai metodic să legifereze chestiunea în capitolul care trata despre Curțile de apel. Proiectul său de reorganizare a magistraturii n'a devenit însă lege, ci a rămas în vigoare tot vechea lege de organizare judecătorească, care, prin art. 37, edictează că, după casare Curțile de apel evocă fondul. Trebuie să observ însă că acest text se referă la cazurile în cari, după această lege, Curțile de apel sunt instanța de casare, adică numai în cazul prevăzut de art. 2 din ea, el nu se referă și nu se putea referi la recursurile cu cari Curțile de apel au fost investite prin legea modificatoare a legii Curții de Casatie din 1932, deci posterior legii de organizare judecătorească.

În orice caz, nedumerirea a rămas: unele Curți de apel casează cu trimitere, altele evocă fondul.

Iată deci o diversitate de jurisprudență supărătoare. Voi interveni la Inalta Curte cu un recurs în interesul legii pentru a unifica sistemele. Semnez însă cazul cu această ocaziune, în dorința ca noua lege de organizare judecătorească ce se elaborează acum la Ministerul justiției, să rezolve chestia cu autoritate de lege, trecând dispoziția ca, după casare, Curțile de apel să trimită fondul spre o nouă judecare la tribunale, conform avizului Curții Supreme.

Soluțiunea este mai bună pentru împlicinași, de oarece îi scuteste de cheltuiala și de greutatea de a aduce probe noi la Curtea de apel, lăsându-i a se judeca din nou la tribunalul domiciliului lor.

Domnule Prim Președinte, Supremă Curte,

Inchei discursul meu cu acelaș postulat, cu care l-am încheiat și alul trecut și care va reveni ca un „delenda Carthago” în toate discursurile ce voi rosti în asemenea ocaziune: *inamovibilitatea membrilor parchetelor dela instanțele de fond.*

Am avut mulțumirea să văd că această idee fusese adoptată de fostul ministru de justiție, d-l Valer Pop în proiectul său de organizare judecătorească și să citesc în expunerea de motive a acelui proiect că d-l Ministru deferise revendicării mele.

Din nefericire, proiectul n'a fost supus votului Camerelor din cauza plecării d-lui Ministru.

Rog, acum, Comisiunea care lucrează la un nou proiect de organizare judecătorească și pe d-l ministru de justiție să-și însușească și domniile lor această idee care va da Parchetelor noastre independența și prestigiul pe care-l merită, după 100 de ani de funcționare în justiția română.

CUM SE APLICA ÎN ARDEAL LEGILE EXTINSE DIN VECHIUL REGAT

Intr'un remarcabil articol publicat la 2 Noembrie 1930, în „Curierul Judiciar”, distinsul magistrat d-l Alex. Ștefănescu, consilier la Curtea de apel din Tg.-Mures, arată cât de mult suferă încă justiția din Ardeal, din cauza păstrării obiceiurilor moștenite dela fostul imperiu Austro-Ungar,

Ne propunem — urmărind acelaș scop ca și d-l Ștefănescu — să arătăm că justiția din Ardeal suferă și mai mult, din cauza felului cum se aplică legile românești extinse în teritoriile alipite, sau mai bine zis, din cauza felului cum nu se aplică aceste legi.

Expunând cele ce urmează, avem credința că contribuim în măsura modestelor noastre mijloace, la ridicarea nivelului juridic al Ardealului, contribuție destul de anevoioasă, dată fiind ostilitatea cu care sunt primite legile extinse din vechiul regat, ostilitate care se manifestă prin ignorarea lor și prin refuzul tacit de a le aplica, atât din partea magistraților cât și din partea avocaților băștinași.

O lege cu totul necunoscută în Ardeal este „Legea pentru organizarea judecătorească” din 25 Iunie, 1924 și modificările ei ulterioare, sau dacă este cunoscută, nu se aplică.

Avocații care își petrec jumătate din viață în sălile instanțelor judecătorești, nu au nici cea mai vagă cunoștință despre organizarea acestor instanțe, despre ierarhia judecătorească, despre modul de recrutare al magistraților, etc., etc.

Singura lor scuză e că au aceeaș lipsă de cunoștință și despre „Legea pentru organizarea și unificarea corpului de avocați”, după cum se constată adesea din procesele de onorar, ce vin înaintea Tribunalului.

O bună parte a magistraților originari din Ardeal, de asemeni nu respectă dispozițiunile legii, pentru organizarea judecătorească. Aceștia au drept scuză faptul că nu o cunosc.

Nu mai de mult decât în cursul anului 1929, la un Tribunal din circumscripția Curții de apel Brașov, situat într'un însemnat centru cultural românesc, jurământul magistraților numiți sau avansați se luă încă după obiceiul unguresc, în biroul Președintelui singur, fără convocarea magistraților Tribunalului și fără a se lua în seamă dispozițiunile regulamentului din 3 Ianuarie 1925, făcut în baza art. 77 din lege.

La acelaș Tribunal, deși cu două secții, unii judecători funcționau de 4—5 ani la aceeași secție, contrar dispozițiunilor art. 11; de asemeni, deși conform regulamentului, secția II-a e competentă a judeca cererile de declarare în stare de faliment, acestea se repartizau spre judecare și la secția I pe motiv că „e acelaș Tribunal”.

Magistrații care funcționează la acel Tribunal nu au uzit nici odată pe nimeni — magistrat sau avocat — relevând vreo neregulă rezultând din călcarea legii de organizare judecătorească.

Un judecător venit de curând din vechiul regat a primit delegație scrisă de a lua parte la o ședință, sub președinția unui judecător ardelean, cu doi ani mai nou în grad, iar supleantul fără drept de a judeca a primit delegația de a pune concluzii în ședință publică, ca procuror.

Toată lumea a fost surprinsă, când un avocat al căilor ferate, venit dela București, a ridicat pentru prima dată problema necunoscută până atunci a „greșitei constituirii a instanței” și a fost și mai surprinsă, când a aflat că și Inalta Curte de Casație se pronunțase în această chestiune.

Chiar și grefierii Tribunalului beneficiau încă de vechile titluri pompoase de sub era maghiară, fiind onorați de către magistrații și avocații minoritari cu titlul de „Director” deși acest titlu e desființat prin art. 289 din lege.

Este încă necunoscut în Ardeal, art. 315 din legea

pentru organizarea judecătorească, prin care s'au extins, cu începere dela 1 Septembrie 1925, dispozițiunile codului de procedură penală română, relativ la poliția judiciară, atribuțiunile Ministerului public, a judecătorilor de instrucție, a Tribunalurilor corecționale ca instanțe de confirmare sau de infirmare a mandatelor de arestare, precum și acele referitoare la atribuțiunile Camerei de punere sub acuzare și a funcționării ei pe lângă Curțile de apel.

De neșuate ori este dat magistraților să audă pe avocații preveniților — după ce Președintele pronunță confirmarea mandatului de arestare — declarând apel verbal și cerând consemnarea declarațiilor lor în procesul verbal al ședinței, în baza art. 388 procedura penală ungară.

De cele mai multe ori acești avocați sunt „specialiști în penal”, ceea ce nu-i împiedică de a nu cunoaște dispozițiunile art. 127 și 137 din procedura penală română, aplicabile de cinci ani în Ardeal.

Dacă legea de organizare judecătorească e atât de puțin cunoscută, e lesne de închipuit ce soartă au alte legi extinse din vechiul regat în Ardeal, cum ar fi codul silvic, care deși e introdus în întregime, deci cu procedura prevăzută în el, nu se aplică de loc, sau se aplică într'un mod cu totul fantezist, sub pretextul că trebuie aplicat în cadrul procedurii penale ungare, ceea ce dă naștere la susțineri, și uneori la hotăriri, din cele mai bizare.

Nici chiar legea pentru accelerarea judecăților nu are o soartă mai bună în Ardeal, căci nu a reușit să devină procedura de drept comun, din cauza adâncimii rădăcinilor „codului de procedură civilă din Transilvania din anul 1914”, în mințile și mai ales în sufletele juristilor maghiari și maghiarizați, — în ciuda dispozițiunilor art. 60 al legii din 11 Iulie 1929.

Aceasta nu înseamnă că legea accelerării nu e adesea invocată în fața instanțelor judecătorești din Ardeal.

În special art. 49 se bucură de o deosebită favoare, fiind invocată chiar în cauzele în cari nu se aplică legea accelerării și, ce e drept mai rar, chiar în procesele penale este invocată însă într'un mod de o originalitate necontestată.

Reproducem — un exemplu între multe — o întâmpinare făcută la o acțiune de ieșire din indiviziune, de către un avocat minoritar, care însă cunoaște bine limba oficială a statului și care practică avocatura cu succes, de aproape douăzeci de ani:

Onorat Tribunal,

„În contra acțiunii cu No. C. 60 din 1930, prin avocatul meu, justificat înaintez următoarea:

INTÂMPINARE

„Afirmațiunile reclamantului, le declar, simple apucături.

„Necunoștința legilor și regulamentelor Cărtilor funduare din Ardeal este evidentă.

„Mă mir că un avocat atât de destept pe cum e reprezentantul reclamantului, vine și face o acțiune așa de... nu doresc a mă exprima.

„Cu ocazia desbaterii, voi desvolta punctul meu de vedere, însă cu această ocazie, mă folosesc de dispozițiunile legii de accelerare, cerând respingerea acțiunii, cu spese de judecată.

Cu stimă, M. A. M.

Reprezentată prin adv. Dr. S. V., Sft. Gheorghe.

Această întâmpinare se află la dosarul no. C. 60 din 1930 a Tribunalului Trei Scaune, secția II-a și nu este unică în acest gen. De aici se poate vedea cum este înțeles art. 7 din legea pentru accelerarea judecăților în Ardeal, precum și concursul pe care îl au din partea avocaților minoritari, magistrații doritori de a munci și de a face operă de știință juridică.

Dacă legea accelerării își găsește aplicarea astfel cum s'a văzut, legea timbrului este considerată ca un conglomerat de mistere de nepătruns, pe care nimeni nu încearcă să le pătrundă, mulțumindu-se a recurge la oficiile funcționarilor judecătorești, veniți din vechiul regat, investiți cu atribuția de a cunoaște și a interpreta legea timbrului.

În privința căilor de atac a sentințelor, este o imposibilitate de a se înțelege — cu rare excepții — ce caute a vrut să aleagă partea, reprezentată prin avocatul ei, în această materie, confuzia e desăvârșită.

Trebue să recunoaștem însă că această confuzie se datorește în mare parte faptului că, în Ardeal nu există încă o terminologie juridică, precum și faptul că legile maghiare au fost traduse în românește, de persoane care nu cunoșteau, sau știința dreptului, sau limba românească, sau pe nici una din ele.

În adevăr, noțiunile de apel, recurs, opoziție, revizuire, justificare, reînnoire, contestație, etc. et., se întâlnesc, se amestecă, se ciocnesc și se confundă într'un mod greu de descris, dar care se constată din deschiderea oricărui cod în vigoare în Ardeal.

Dela introducerea art. 106 din legea judecătorilor de ocoale, a legii Curții de Casație, și a legii pentru accelerarea judecăților, confuzia a crescut, cu toate că în aceste legi, noțiunile de apel și recurs sunt clare și bine definite, deoarece în Ardeal, prin „recurs“ se înțelege cu totul altceva decât în vechiul regat.

Ce se înțelege prin „recurs“ în vechiul regat, o spune legea Curții de Casație, dar pentru a se înțelege acest lucru, legea ar trebui citită...

Nefiind lămurită noțiunea de recurs „în casare“ confuzia se menține și se constată adesea din sentințele Tribunalului, judecând ca instanțe de casare în baza art. 70 din legea accelerării; dar mai ales din redactarea și susținerea recursurilor de către avocați.

Astfel, aproape fără excepție, recurentul având cuvântul pentru expunerea și dezvoltarea motivelor sale de recurs, începe prin a cere proba cu martori pentru a dovedi contrariul celor pretinse de reclamant la judecătorie, sau cere ascultarea sub jurământ a clientului său, pentru a întări afirmațiunile sale; dacă prezedintele îi invită din nou să-și expună motivele de recurs, repetă cu glas mai tare cererea de a i se admite proba cu martori, crezând că nu a fost bine auzit.

Adesea și magistrații, mai ales, cei care au funcționat sub „era maghiară“ dau hotărâri de aceiași calitate cu susținerile avocaților.

Dar și în fața instanțelor superioare din Ardeal, despre care se presupune că sunt obișnuite cu judecarea ca instanță de recurs — deoarece conform procedurii civile din Transilvania, cauzele de competența judecătoriei, în prima instanță, se judecă în recurs de către Curtea de apel, iar nu de către Curtea de Casație — se observă că avocații dovedesc aceeași necunoaștere a noțiunii de recurs în casare și consideră Curtea de apel ca un al treilea grad de jurisdicție, adică ca o instanță de fond.

Art. 64 din legea pentru accelerarea judecăților dispune în mod categoric, că „recursurile în contra sentințelor definitive ale Tribunalului, date în competen-

ța Curților de apel din Brașov, Cluj, Tg.-Mureș, Timișoara și Oradea prin legile de procedură în vigoare în acele circumscripții, vor continua a fi judecate de acele Curți, până la unificarea completă a legilor de procedură cu privire la competență și căile de atac; aceste recursuri vor fi cercetate și judecate în totul după normele procedurale prevăzute în legea Curții de Casație.

Aceiași lege arată care motive de casare pot fi invocate și în ce condițiuni.

Cu toate acestea, găsim nenumărate recursuri redactate și susținute în acest fel: „Al doilea motiv de casare: eroare grosieră de fapt, violarea dispozițiilor art. 270 și 534 pr. civ., complectă denaturare a voinței părților contractante, greșita interpretare a punctului 4 din contract, deducțiuni greșite și contrarii conținutului scriptelor, prin aceea că Tribunalul .... etc.“

După cum se vede, redactorul recursului — una din somitățile baroului din Brașov — cuprinde într'un singur motiv de casare:

- 1) eroare grosieră de fapt,
- 2) violarea dispozițiilor art. 270 pr. civ.,
- 3) violarea dispozițiilor art. 534 pr. civ.,
- 4) complectă denaturare a voinței părților contractante,
- 5) greșita interpretare a punctului 4 din contract,
- 6) deducțiuni greșite și contrarii conținutului scriptelor.

Acest recurs se află în dosarul Curții de apel din Brașov no. C. 994 din 1930.

Ne întrebăm ce a înțeles chiar redactorul recursului din propria lui operă juridică?

Uneori, chiar instanța de recurs, dă deciziuni de casare motivate în felul următor:

„În ceea ce privește al treilea motiv de casare, „omisiune esențială prin înlăturarea dovezilor favorabile reclamantei și a opiniunii unuia din experți“, de asemenea este fondat, deoarece instanța de fond, contrar normelor de procedură civilă, face constatări, de specialitate, fără a ascultă în această privință vreun expert, și astfel fiind, a procedat cu violarea evidentă a normelor procedurale, privitoare la administrarea probelor“.

Iată deci un motiv de recurs găsit fondat, și motivat prin aceea că instanța de fond a violat câteva zeci de articole din procedura civilă, privitoare la administrarea probelor.

Nici avocatul și nici instanța de casare, nu au luat în considerare jurisprudența statornică a Inaltei Curți de Casație care, în nenumărate rânduri, a decis că „un recurs invocând în mod vag motive, precum violarea normelor de drept material, formal, procedural, etc., urmează a fi considerat ca nemotivat, în sensul art. 37 din legea Curții de Casație. (Cas. I, decizia 60 din 18 Ianuarie 1928, Cas. I, decizia 716 din 28 Martie 1928; Cas. I, decizia 963 din 2 Mai 1928, Cas. I, decizia 2159 din 28 Octombrie 1926, etc.).

Exemple de acest fel se pot citi nelimitat.

Dacă s'a văzut care este în Ardeal, soarta legilor extinse din vechiul regat, se poate deduce cu ușurință care este soarta jurisprudenței Inaltei Curți de Casație, precum și a Curților de apel: ignorarea lor completă și lăsarea lor în umbră din cauza prea puternicei străluciri a jurisprudenței „Curiei maghiare“ dela Budapesta.

Totuși, magistrații veniți din vechiul regat, fac mereu apel în mod stăruiitor la colegii lor Ardeleni, pen-

tru a le câștiga concursul în străduința lor de a înălța justiția românească din Ardeal, la nivelul celei din vechiul regat.

Nădăjduim că aceste observațiuni izvorâte dintr-o mică dorință de a vedea justiția românească înlocuind pe cea ungurească în Ardeal, vor contribui — oricât de puțin — la progresul științei Dreptului în teritoriile alipite și vor convinge poate pe unii magistrați și avocați, chiar de origine străină, să renunțe la ostilitatea cu care sunt primite toate legile românești extinse în Ardeal și să consimtă să le studieze și să le aplice.

VASILE GH. PANU,
Magistrat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența de la 10 Iunie 1932

Președenția D-lui D. G. LUPU, Președinte

Firma Frații Küttner cu Firma Abramovici și I. Segall

Decizia No. 832

Concordat preventiv. Omologare definitivă. Creditor contestat numai ca titular al creanței. Dacă se poate aplica dispozițiunile art. 32 din legea concordatului preventiv?

După art. 32 legea concordatului preventiv creditorul contestat a cărui creanță a fost înlăturată dela votarea concordatului, are dreptul, dacă concordatul este omologat definitiv, să-și valorifice creanța sa contra debitorului pe cale de acțiune principală, însă numai până la concurența cotei concordatate. Această ipoteză însă, se poate întinde prin analogie și la cazul când este vorba, ca în speță, de o creanță recunoscută, însă procesul se poartă numai asupra chestiunii de a ști cine este titularul creanței.

Curtea, deliberând,

Asupra recursului făcut de firma Frații Küttner A. G. Sehna, contra sentinței Tribunalului Botoșani no. 275 din 24 Iulie 1931, în proces cu firma Frații Abramovici, societate în nume colectiv și Iancu Segall.

Având în vedere că din sentința atacată cu recurs se constată că firma intimată cerând acordarea beneficiilor legii concordatului preventiv, Tribunalul Botoșani, prin închirierea no. 15.856 din 12 Decembrie 1930, a admis în principiu cererea de azi, că la data verificării creanțelor atât recurenta cât și intimatul I. Segall, prezentându-se ca titularii aceleiași creanțe de 611.785 lei, își contesta unul altuia calitatea de titular, iar judele delegat prin procesul verbal din 30 Aprilie 1931, admite contestata a lui I. Segall și respingând contestația recurentei dispune a se verifica creanța pe numele lui I. Segall, că recurenta făcând apel contra acestui proces-verbal, Tribunalul prin sentința supusă recursului, l'a respins.

Că, pentru a da această soluțiune, Tribunalul se întemeiază, în primul rând, pe considerațiunea de principiu trasă din interpretarea art. 32 din legea concordatului preventiv, potrivit căreia examinarea creanțelor de către judecătorul delegat, și Tribunalul ca instanță de apel în procedura contestațiilor la verificarea creanțelor, atât în cazul când acestea sunt contestate de comerciantul debitor, cât și atunci când creditorii își contestă unii altora creanțele, se face

după examinarea sumară a actelor pe baza aparenței de drept, astfel că hotărârea ce se pronunță în această privință, nu avea puterea autorității lucrului judecat, că în al doilea rând, Tribunalul făcând aplicația acestui principiu, constată și argumentează că titularul aparent al creanței de 611.785 lei este I. Segall, iar nu recurenta, care preținsele sale drepturi le poate verifica pe calea dreptului comun.

Văzând motivele de casare în cuprinsul următor:

„Violarea art. 1391 și urm. cod. civ. 1532 și urm. cod. civ. 409 și urm. proc. civ., 374 și urm. cod. comer., 392 și urm. cod. com., 402 și urm. cod. com., 277 și urm. cod. com., 404 cod. om și 354 și urm. cod. com., 80, 90, 92, 95, 96, 100 cod. com., 52 legea concordatului preventiv.

Exces de putere, omisiune esențială, denaturare de acte, nemotivare, eroare grosieră de fapt și de drept.

În mod greșit Tribunalul Botoșani ne înlătură din calitatea de creditor ai firmei concordatate frații Abramovici.

Ținem a atrage respectuos bine-voitorea atențiune a Onoratei Inaltei Curți, că în asemenea împrejurări votul cerut pentru împlinirea majorității legale este atins, ceea ce nu s'ar fi întâmplat dacă am fi votat noi, căci votul nostru ar fi fost contra admiterii concordatului, deci decisiv pentru formarea majorității și eventuala înlăturare de planșă a cererii de concordat, Tribunalul violează art. 1391 cod. civ. și urm., când proclamă că cel puțin în mod aparent, ne găsim în fața unei cesiuni de creanță.

În fapt, pretinsul act de cesiune nu emană dela mandanta noastră, nici dela un mandatar al ei cu drept de a dispune și a face acte de cesiune.

Faptul că pretinsul cesionar posedă originalul creanței cedate nu implică neapărat că este și posesorul unui act de cesiune în regulă, căci deși art. 1391 cod. civ., cere ca la strămutarea unei creanțe să se remită titlul, aceasta însă nu e de esența cesiunii, iar părțile pot dovedi — și aceasta se întâmplă foarte des în practică — că titlul cedat a ajuns pe altă cale în posesiunea pretinsului cesionar. Că acest pretins creditor n'are nici un drept asupra creanței noastre reese și din faptul că el nu notifică, potrivit art. 1395 cod. civ. debitorului cesiunea intervenită. Dacă s'ar zice că notificarea nu este în esența cesiunii, în cazul special însă nu este explicabil cum un cesionar al unor drepturi atât de importante să nu facă această notificare, fie debitorului direct, fie judecătorului concordatar, spre a fi chemat să-și dea votul prin care se dispune de avutul său. Tribunalul violează dispozițiunile art. 1532 și urm. cod. civ. și 374 și urm. cod. com., când proclamă că Banca Moldova în primul rând era mandatară noastră și că S. Smilovici în al doilea rând ar fi fost mandatarul Băncii Moldova, deci un mandatar prin substituție. Ori, din nici un act nu reese că am fi dat un asemenea mandat Băncii Moldova S. A.

Tribunalul violează și dispozițiunile art. 88, 90, 92, 95, 95, 96 și 100 cod. com., precum și dispozițiunile art. 392 și urm. 402 și urm. cod. com., afirmând că Smilovici ar fi un mandatar tacit al Băncii Moldova sau în tot cazul un prepus, reprezentant sau comis călător pentru comerț, activând ca din partea Băncii Moldova. Prin textele de mai sus se arată în mod clar care sunt modurile și posibilitățile de reprezentare ale unei societăți anonime precum și care sunt drepturile prepusului, reprezentantului sau comisului voiajor. Din nici un act dela dosar nu s'a făcut vre-o dovadă în sensul textelor de mai sus.

Că așa este, o dovedește însăși contradicțiunea Tribunalului care pe de o parte susține că Banca Moldova era mandatară directă a noastră, iar pe de altă parte spune că polițele în litigiu erau în portofoliul Băncii Moldova;

Ori, art. 277 și urm. cod. com., prevede clar modurile de transmisiuni ale cambiei și cercetându-se cambiile dela dosar se poate ușor vedea că nici unul din modurile prevăzute de textele de mai sus, nu este întrebuintat;

Judecând astfel, Tribunalul face o grosieră eroare de fapt și de drept, căci sau Banca Moldova era mandatară noastră, sau era proprietara cambiilor, cum în mod greșit susține Tribunalul. De fapt, nu era nici una și nici alta și deci nu putea disoane asupra avutului nostru. Tribunalul în disprețul textelor câștigate, se bazează pe preținse prezumpțiuni de a socoti Banca Moldova ca mandatară noastră.

Dacă este adevărat, că în materie comercială prezumțiile ligurează printre mijloacele de probațiuni, prin art. 46 cod. com. în speciale cazuri însă al mandatelor societăților anonime și aceasta este valabil, atât valabil pentru preținse noastră mandatară Banca Moldova, ca și pentru preținșul mandatar al acesteia — este strict reglementată de codul de comerț fără posibilitate de derogare sau analogie.

Dacă ar fi să admitem teza Tribunalului, atunci toate rigorile pe care le prevede legea pentru a stabili drepturile de reprezentare în societate anonimă, n'ar mai avea nici o sancțiune, ci din contra asemenea societăți ar fi la cheremul oricărui reprezentant mandatar, presupus sau comis, — ce consecințe ar avea o asemenea stare de lucruri, nu este necesar să insistăm.

Tribunalul danaturează actele dela dosar, căci vorbind de cele două notificări adresate d-lui judecător delegat, prin care se revine asupra procurilor date d-lor avocați Mănuștiranu și Rorlich, susține că ele ar emana amândouă dela Banca Moldova, când în fapt se constată că revocările emană dela Banca Moldova și alta dela Lomdexpoco. Tribunalul mai danaturează și procesele-verbale și actele dela dosar, când susține că noi am fi recunoscut în subsidiar calitatea de mandatară a noastră a Băncii Moldova și că această recunoaștere am și făcut-o prin plângerea la Parchet; ori, din citirea tuturor actelor nu se va găsi nicăieri o asemenea recunoaștere. Tribunalul face un capăt de acuzare Băncii Moldova că n'a desavuat și reclamat pe funcționarul ei; nu știm ce legătură are cu procesul această chestiune, dar chiar dacă ar avea vre-o legătură se constată din plângerea făcută de noi la Parchet, că reclamăm sustragerea cambiilor și deci Parchetul este liber să găsească pe vinovați, oricari ar fi ei. De altfel nu ni se poate opune nouă cecece ar vrea sau nu să facă Banca Moldova. Tribunalul violează dispozițiile art. 354 cod. com. și urm., când afirmă că noi ar fi trebuit să facem cerere de anulare a cambiilor sustrate. Într'adevăr textele de mai sus prevăd asemenea acțiuni de anulare, însă în ipoteza când nu se știe în mâna cui se găsesc acei cambii; din moment însă ce se cunoaște posesorul cambiilor acțiunea de anulare nu-și mai are nici un rost și litigiile eventual se angajează direct între reclamantul cambiilor și posesorul lor actual. În acest senz am și făcut o plângere la Parchet pentru sustragerea acestor cambii indicând pe posesorul lor actual și acesta la rândul său trebuie să justifice de unde și pe ce cale le posedă.

Doctrina și jurisprudența sunt unanime asupra interpretării date de noi textelor de mai sus. Tribunalul se mai contrazice încă odată atunci când spune că lipsa de calitate a lui Smilovici poate fi invocată numai de Banca Moldova; ori tocmai aceasta am susținut și noi și rezultatul la care trebuia să ajungă Tribunalul trebuia să fie de a nu ne face nouă opozabile relațiunile dintre Banca Moldova și preținșul ei reprezentant. Prin sentința apelată însă, Tribunalul ajunge tocmai la concluzia contrară. Tribunalul violează dispozițiile art. 52 din legea concordatului preventiv, prin aceea că bazându-se pe o preținse aparență de drept, le înlătură dela verificare și votare. Art. 52 prevede ipoteza

contestărei din partea debitorului, cecece în practică survine foarte des, și pentru a nu fi autoritate de lucru judecat prin respingerea unei cereri întemeiate a vre-unui creditor, i-a lăsat dreptul de a-și dovedi ulterior creanța.

Ipooteza nu este și nici nu a putut fi prevăzută de legiuitor care nu-și putea închipui că un concordatar să recurgă la asemenea manopere pentru a-și forma o majoritate legală și a obține astfel beneficiul legii în dauna și disprețul voinței adevăraților săi creditori. De aceea apare întemeiat punctul nostru de vedere că mai curând aparența de drept trebuie soluționată de Trib. în favoarea creditorului inițial arătat de concordatar în registrele sale, fiindcă în modul acesta și principiul de ordine publică ce stă la baza acestei excepțiuni este salvat. Într'adevăr dându-se aceste drepturi creditorului inițial, el își poate da votul — în cazul nostru negativ — și a împiedica dela beneficiul legii pe un concordatar. Preținșului cesionar îi rămân deschise destule căi, pentru stabilirea creanței sale, dacă o are, și mai cu seamă deschisă calea recursului contra cedentului care trebuie să-i garanteze existența și realitatea creanței. Și prin urmare urmează că cedentul să-i răspundă de actul dat și de toate consecințele atitudinii sale. Dacă Tribunalul ar fi procedat în modul acesta, desigur că toată clădirea unui concordat pe asemenea mijloace n'ar fi reușit. Tribunalul prin exces de putere numai interpretează actele și faptele dosarului pentru a ajunge la soluția dată. De asemeni Tribunalul omite a se pronunța asupra dovezii cu acte cerută de noi pentru a dovedi anularea girului de pe cambii și reintegrarea în patrimoniul nostru a acestora, iar această omisiune este esențială, căci această dovadă făcută ar fi putut schimba soarta procesului. Tribunalul nu motivează pentru ce socoate pe Banca Moldova proprietara cambiilor, așa că sentința nici nu este măcar motivată.

Având în vedere că prin partea a doua a motivelor de casare, firma recurentă se plânge că Tribunalul prin argumentarea că în procedura contestațiilor la verificarea creanțelor, *instanța stabilește numai pe baza aparenței de drept ce rezultă din examinarea sumară a actelor care anume dintre creditori este titularul creanței discutate*, a săvârșit un exces de putere și a violat art. 32 din legea concordatului preventiv, text care se raportă numai la creditorii contestați cu creanța înlăturată dela votare, iar nu și la cazurile, cum este în speță, când doi creditori se pretind de titulari ai aceleiași creanțe.

Având în vedere că după art. 32 din legea concordatului preventiv creditorul contestat a cărui creanță a fost înlăturată dela votarea concordatului, are dreptul, dacă concordatul este omologat definitiv, să și valorifice creanța sa contra debitorului pe cale de acțiune principală, însă numai până la concurența cotei concordatului.

Considerând că, deși este exact, că acest text vorbește numai de creditorul contestat, a cărui creanță a fost înlăturată dela votarea concordatului, caz care se ivește mai des în asemenea materie, totuși din această singură împrejurare însă nu se poate deduce că măsura prevăzută de acest text (calea dreptului comun) se referă exclusiv la creditorul contestat și respins cu creanța sa dela votare, deoarece în lipsa unei alte dispozițiuni exprese din lege, această măsură are caracter general și ea atare prin analogie se aplică și la cazurile, cum este în speță, când este vorba de o creanță recunoscută și procesul se poartă numai asupra chestiunii de a se ști, cine este titularul acelei creanțe.

Că o asemenea interpretare și soluțiune este con-

formă în totul și cu principiul care rezidă la baza legii concordatului preventiv, potrivit căruia debitorul, a cărui cerere a fost admisă, nefiind desesizat de administrațiunea patrimoniului său, cum este cazul în materie de faliment, contra sa se pot intenta orice acțiuni, mai ales când este vorba de valorificarea unui drept, care propriu zis nu are nici o legătură strânsă și directă cu cererea de concordat, cum este chestiunea de a se ști căruia anume dintre creditori îi aparține o creanță, impunându-se această soluție cu atât mai mult, cu cât atribuirea creanței pe calea dreptului comun (art. 32) creditorului contestat și respins cu creanța sa dela votare, este inoperantă și fără de efect în ceea ce privește votarea și acordarea concordatului.

Considerând de altă parte, că procedura concordatului preventiv fiind o instituție specială, promptă și echitabilă prin natura ei însăși, nu este compatibilă cu cercetări care necesită mijloace probatorii îndelungate pentru a stabili titularul adevărat al unei creanțe discutate între creditori, de unde urmează că instanța cu ocazia judecării contestațiilor la verificarea creanțelor, uzând de toate mijloacele de interpretare și probațiunile pe care spiritul instituției concordatului preventiv le permite să examineze numai în mod sumar probele depuse de părți și ca consecință stabilește titularul creanței discutate numai după aparență.

Că a se admite, că instanța de judecată cu ocazia judecării contestațiilor la verificarea creanțelor ar fi obligată a examina și a rezolva toate controversele ivite între creditori cu privire la o creanță, precum și a administra toate probele invocate de aceștia în sprijinul alegațiilor privitor la calitatea lor de titulari, contestațiunile ar întruni caracterele unei acțiuni principale care cu procedura ei formalistă și de lungă durată, ar împiedica cu desăvârșire realizarea beneficiilor acordate de lege atât debitorului cât și creditorilor, astfel că scopul urmărit de legiuitor, nu ar fi atins.

Că în asemenea condițiuni și întrucât Tribunalul a judecat tot în conformitate cu cele mai sus expuse, n'a violat art. 32 citat și cu drept cuvânt argumentează, că în procedura contestațiilor la verificarea creanțelor instanța de judecată stabilind numai în mod aparent titularul unei creanțe discutate, hotărârea sa în această privință nu constituie autoritate de lucru judecat.

Că dar, partea a doua a motivelor de recurs este neintemeiată.

Având în vedere că prin partea primă a motivelor de casare, recurenta susține că Tribunalul prin stabilirea că, titularul creanței de 614.785 lei este I. Segall, a violat art. 1532 și urm. cod. civ., art. 409 și urm. proc. civ., art. 88, 90, 92, 95, 96, 100, 374, 392, 402, 277, 404 și 504 cod. com., a săvârșit un exces de putere, omisiune esențială și denaturare de acte, nemotivare și eroare grosieră de fapt, întrucât actele pe care s'a întemeiat Tribunalul, nu justifică această stabilire.

Având în vedere că Tribunalul examinând în mod sumar cambiile și actele de cesiune depuse de I. Segall și actele dela dosar și în baza recunoașterilor parțiale făcute de recurentă, constată că suma de 614.785 lei, reprezintă contra valoarea a trei cambii emise de intimata firmă Abramovici în ordinul recurentei; că aceste cambii, care se găseau în portofoliul Băncii Moldova, care era tot odată și mandatara recurentei, au fost cedate de aceasta prin funcționarul

ei II. Șmilovici, prin actul de cesiune din 6 Februarie 1931, semnat de acesta din urmă pentru și în numele băncii, lui O. Chaefer, care la rândul său le-a cedat intimatului I. Segall și în temeiul acestor constatări, Tribunalul ajunge la concluzia că titularul aparent al creanței de 614.785 lei este I. Segall.

Că în ce privește obiecțiunile invocate de recurentă, bazate pe lipsa de calitate de mandatară a Băncii Moldovei și a lui Șmilovici de a cesiona o altă importantă creanță, Tribunalul le înlătură, prima pe motiv că însăși recurenta a recunoscut în parte calitatea de mandatară a Băncii Moldova, prin plângerea făcută parchetului prin procurator, iar a doua pe considerațiunea că nu recurenta, ci numai Banca Moldova poate invoca lipsa de calitate a lui Șmilovici, de oarece acesta fiind funcționarul ei, Banca singură ar fi în măsură de a ști dacă a lucrat cu depline puteri în numele ei.

Că mai argumentează Tribunalul, dacă recurenta pretinde că acele trei cambii au fost sustrate de Șmilovici dela Banca Moldova, urma să uzeze de procedura de amortizare prevăzută de art. 254 cod. com., ceea ce însă nu făcut, deși avea toată latitudinea, sau să facă plângere la Parchetul Iași, unde Banca Moldova își are sediul și unde funcționează Șmilovici, iar recurenta s'a plâns abia după trei luni de la pretinsa sustragere la Tribunalul Botoșani; că, mai spune Tribunalul, recurenta cu toate că a fost citată de judele delegat încă pe ziua de 13 Ianuarie 1931, nu a cercetat unde se află cambiile cu care urma să se facă dovada existenței creanței ce o avea față de firma Abramovici, ci s'a mulțumit să prezinte la ultima adunare — 30 Aprilie 1931 — un extras de cont.

Că procedând astfel, Tribunalul n'a violat nici un text de lege și n'a săvârșit nici un exces de putere, omisiune esențială, denaturare de acte, nemotivare sau eroare grosieră de fapt, ci s'a mărginit numai în baza dreptului său suveran de apreciere și interpretare, a examina în mod sumar actele și susținerile părților, din care își formează convingerea că titularul aparent al celor trei cambii în valoare de 614.785 lei, este I. Segall și întrucât prin considerentele sentinței arătate, atât elementele de apreciere pe care se întemeiază pentru a ajunge la această constatare, cât și motivele pentru care înlătură mijloacele invocate de recurentă în apărare, partea primă a motivelor de casare, care se raportează la o chestiune de fapt suficient motivată, deci necenzurabilă de această Înaltă Curte, de asemenea devine nefondată.

Că dar, motivele de casare fiind neintemeiate în întregime, recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

NOTA. — Înalta noastră Curte a avut să se pronunțe atât asupra puterilor pe care le are judecătorul delegat în adunarea creditorilor atunci când o creanță este contestată, cât și asupra acelorale tribunalului ca instanță de apel la contestațiuni. Soluțiunea dată este conformă doctrinei și jurisprudenței tuturor țărilor, cu toată diversitatea sistemelor legislative în ce privește procedura de verificare a creanțelor în materia concordatului preventiv.

Legea noastră arată într'adevăr în art. 16 că la ziua fixată pentru adunarea creditorilor, judecătorul delegat va proceda la verificarea creanțelor supunând în urmă votului adunării propunerea de

concordat, iar în art. 17, permite în acest scop oricărui creditor să conteste creanțele și comerciantului să dea lămuririle cerute de judecător, putând la rândul lui contesta creanțele și combate afirmațiunile creditorilor. Judecătorul delegat este obligat apoi să se pronunțe asupra tuturor contestațiilor prin procesul verbal ce-l va dresa.

În art. 28, se dă creditorilor contestatori, celor contestați și comerciantului dreptul de apel, în termen de 5 zile dela pronunțarea în contra încheierii judecătorului delegat dată asupra contestațiilor. În art. 30, se arată că tribunalul va fixa în lăuntru termenului de 5 zile dela primirea dosarului înaintat de judecătorul delegat data judecării apelurilor la contestațiuni, iar în art. 31, se precizează că la această dată, tribunalul după ascultarea contestațiilor și comerciantului se pronunță asupra tuturor contestațiilor printr'o singură hotărîre.

În urmă prin art. 32, se dă creditorului contestat a cărui creanță a fost înlăturată dela votarea concordatului, dreptul în cazul în care concordatul este omologat definitiv, să-și valorifice creanța sa contra debitorului pe cale de acțiune principală, însă numai până la concurența cotei concordatului.

Din expunerea textelor care reglementează materia se poate vedea clar intențiunea legiuitorului în ce privește verificarea creanțelor. Dat fiind termenul scurt, — trei luni — în lăuntru cărui trebuie terminată procedura concordatului preventiv, legiuitorul nostru, urmând pilda tuturor legiuitorilor, a primit o procedură sumară de verificare a creanțelor contestate de vreunul dintre creditori sau de comerciant.

După cum arată Gianturco, în raportul său făcut asupra proiectului italian, din 1897, prea lungă și costisitoare ar fi procedura dacă s'ar impune creditorilor să prezinte și să documenteze creanțele lor pentru prevenirea lor verificare. Pe de altă parte, nu apare rațional ca pentru a lua parte la votarea concordatului preventiv toate creanțele să fie verificate și contestațiunile asupra acestora eliminate. Este suficient să fie cercetate creanțele printr'o procedură sumară pentru a se verifica interesul pe care îl are fiecare creditor în parte de a participa la votarea concordatului.

Inalta noastră curte a văzut în acelaș mod în speta prezentată spre soluționare, decizând că autoritatea stabilește numai pe baza aparenței de drept ce rezultă din examinarea sumară a actelor, măsură ce prezintă un caracter general, aplicându-se deci și atunci când este vorba de o creanță recunoscută iar procesul se poartă numai asupra chestiunii de a se ști cine este titularul creanței.

Intr'adevăr admiterea unei creanțe este limitată la votarea concordatului, tribunalul decizând în ce măsură un creditor contestat poate lua parte la votarea concordatului. Creditorului contestat a cărui

creanță a fost înlăturată dela votare îi rămâne numai dreptul dacă concordatul este definitiv omologat, să-și valorifice creanța sa contra debitorului pe cale principală.

Cercetând legislațiunea comparată vom vedea că numai procedura diferă, soluțiunile primite de diferite legiuitori asupra dreptului instanței fiind aceleași.

În Austria, când în adunarea creditorilor se contestă vre-o creanță creditorul votează totuși. Dacă însă votul său influențează rezultatul votărei, comisarul decide, după ascultarea părților, dacă și pentru cât trebuie calculată creanța. Când debitorul contestă existența creanței, la cererea creditorului, comisarul va putea dispune garantarea creanței contestate.

În Elveția, de asemeni tot în scopul votărei concordatului autoritatea competentă decide asupra contestațiilor înainte de omologarea concordatului, însă după omologare creditorii au un termen pentru valorificarea drepturilor lor.

Am dat numai exemplul a două legislațiuni, însă toate celelalte au primit acelaș sistem, fiindcă cercetarea autorității oricare ar fi aceasta, nu are de scop verificarea definitivă a existenței și entității creanței, ci numai stabilirea participării la vot a acesteia.

Iată pentru ce cred că deciziunea Inaltei noastre Curți, reprezintă cunoașterea exactă a structurii procedurii concordatului preventiv, care — după cum arată deciziunea — „fiind o institutie specială, promptă și echitabilă prin natura ei însăși, nu este compatibilă cu cercetări care necesită mijloace probatorii îndelungate pentru a stabili titularul adevărat a unei creanțe discutate între creditori”.

PAUL I. DEMETRESCU

Referent titular la Consiliul Legislativ

COMITETUL LOCAL DE REVIZUIRE IAȘI S. II-a.

Sedința publică de la 2 Noembrie 1932

Președenția D-lui LORIS PAVLOFF, Președinte

D. Bucă cu Consiliul Municipiului Bacău

Decizia No. 80

Al. 7 art. 8 din legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea administrației locale (M. Of. no. 221 din 1932). Reinstalarea consiliilor județene și comunale urbane, inclusiv municipale și reinstalarea organelor de conducere? Soluție negativă.

I. Al. 7 art. 8, apărut în lege sub formă de amendament, dispunând reinstalarea consiliilor ilegal dizolvate și trimețând la textele de constituirea lor, nu soluționează direct soarta organelor de conducere constituite legal anterior dizolvării.

II. După rațiunea legii, textul având caracter de restitutio în integrum, organele preconstituite urman să fie cuprinse în operația de reinstalare.

III. Rațiunea legii nu e concludentă cătă vreme e.

există alte elemente de natură să precizeze voința legiuitorului, cum ar fi debaterile parlamentare.

IV. Din relațiile date la Cameră de propunătorul amendamentului și din primirea acestuia după ce s'a subliniat caracterul illogic, rezultă că organele de conducere trebuiesc alese din nou.

V. Se pare că n'a fost o simplă coincidență faptul, că propunătorul amendamentului a devenit primarul municipiului Bacău prin aplicarea acestui amendament.

Astăzi venind la rând pronunțarea asupra cererii înreg. la No. 1570 din 15 Octombrie 1932, semnată de d-l D. Bucă, fost primar al municipiului Bacău, în contra procesului-verbal No. 1 din 9 Octombrie a. c. a Consiliului municipal Bacău, referitor la reinstalarea Consiliului și alegerea unui nou primar:

Comitetul deliberând, și

Având în vedere actele dela dosar, referatul făcut în cauză, cum și cele susținute în ședință de către contestator și consemnate în procesul verbal al ședinței din 27 Octombrie a. c. și rezumate în concluzii scrise:

Având în vedere că d-l D. Bucă, în puterea art. 57, 102, 342, 346, al. ultim din L. O. A. L., se plânge în contra încheierilor luate de Consiliul Municipal Bacău în executarea al. 6, art. 8 din legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea ad-țrilor locale, publicată în Monitorul Oficial No. 221 din 1932, atât cu privire la procedura de reinstalare a Consiliului, cât și la reconstituirea organelor executive, — invocând următoarele motive:

Intrucât legea, care a disolvat consiliile, s'a anulat, iar dispozițiile de ratificare a disolvării au fost abrogate, reinstalarea urma să se facă în situația de fapt din momentul disolvării, adică cu toate organele de execuție în funcțiune la acea dată.

Mandatul primarilor, conf. art. 150, nu încetează decât odată cu al Consiliului, iar art. 168 adaugă că nu se pierde calitatea de primar decât pentru aceleași cauze pentru care se pierde și calitatea de consilier — sau prin survenirea unui caz de incompatibilitate.

Deci, nu printr'o lege ordinară, ci pe bază de motive legale întemeiate și prin cenzura autorității legiuite se poate pierde această calitate, cu atât mai mult, cu cât legea nouă nici nu o spune aceasta categoric. În specie, nu există nici o dispoziție, care să fi pronunțat disolvarea sau revocarea organelor de execuție; deci, reinstalarea trebuia să cuprindă și aceste organe alese.

Când s'a votat al. 7 de sub art. 8 și s'a dispus să se urmeze procedura art. 85, s'a înțeles ca ea să fie urmată numai acolo și în măsura în care o parte din formalitățile prevăzute de acest text nu apucase a fi aduse la îndeplinire înainte de disolvare. Nici nu s'ar puea admite ca o lege care anulează o alta ca anticonstituțională, să comită ea însăși o încălcare analoagă.

În favoarea acestui punct de vedere se invoacă: decizia No. 403 din 1932 a Comitetului Central de Revizuire, care constată că „disolvarea Consiliului Municipal Bacău, dimpreună cu toate organele sale executive“ s'au făcut de organe incompetente fără respectul formelor legale, etc.; relațiile date de d-l ministru de interne în cursul debaterilor parlamentare, cum și circulara No. 19.792 din 1932 a Ministerului de Interne, în care se zice textual: „Cum însă aceste Consilii, ce urmează a se instala și constitui, au îndeplinit la prima lor instalare cea mai mare parte din formalitățile cerute de articolele de mai sus, urmează în mod implicit, că o parte din dispozițiile art. de mai sus nu-și mai are rostul de a se repeta“; același lucru rezultă și din dispoziția, care interzice

plata de salarii pe timpul suspendării, de oarece numai organele executive sunt funcțiuni salariate, pe când calitatea de consilier este onorifică.

Cu privire la procedura urmată la reinstalare, cea fost viciată prin prezidenția consilierului de vârstă, întru cât aceasta nu are rost din moment ce Consiliul își are ales un primar confirmat.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele:

Prefectura jud. Bacău, în executarea disp. art. 8 din lege, și conformându-se circulării Ministerului de Interne, a invitat pe președintele Comisiunii Interimare a Municipiului Bacău să convoace pe foștii consilieri municipali pentru ziua de 9 Octombrie, la care dată fostul consiliu, sub prezidenția consilierului de vârstă, a cercetat existența cazurilor de incompatibilitate, a luat act de decizii, a luat jurământul noilor consilieri, după care procedând la alegerea unui primar, acesta a fost ales în persoana consilierului M. Văgăunescu, luându-se act și de declarația fostului primar D. Bucă, în sensul reclamației de față.

Având în vedere că cererea de față, nu poate fi soluționată decât prin interpretarea voinței legiuitorului cuprinsă în art. 8 al. noii legi, urmează să se facă o analiză a acestui text.

În cuprinsul art. 8, vor fi de reținut trei părți:

Proiectul inițial supus debaterilor Camerei Deputaților nu cuprindea decât primele 3 aliniate, referitoare exclusiv la efectuarea unor noi alegeri ad-țive. Următoarele 6 aliniate au fost propuse la Cameră, sub formă de amendament, de către d-l deputat Văgăunescu, și prin ele se reglementează reinstalarea consiliilor județene și comunale urbane, inclusiv cele municipale, în cazurile când au fost disolvate fără respectul formelor cerute de lege și anterior datei de 15 Iunie 1931.

În cadrul acestor 6 aliniate va fi de reținut special al. 7 în cuprinsul următor: „Consiliile astfel reinstalate, se vor constitui conform art. 85 și urm. și art. 201 și urm. din legea ad-ției locale în vigoare“.

Textul acestui aliniat, prin el însuși, nu este de natură să deslege conflictul juridic ivit; el vorbind numai de reinstalarea consiliilor și trimețând pentru constituire la art. 85 și 201, lasă a se înțelege, că Consiliile odată reinstalate, urmează să se depună jurămintele și să se procedă la alegerea organelor de execuție și a diferitelor comisii; cum însă aceste texte se referă la o constituire a întreg Consiliului, ca o urmare a unor alegeri de consiliu, și nu la reinstalarea unui Consiliu, ilegal disolvat, dar care a fost complet constituit și cu organele de execuție alese, urmează, să se cerceteze, în ce limită se vor realiza din nou actele de procedură prevăzute de aceste texte.

Cu privire la unele acte, cum e alegerea unei noi comisii de verificare, sau cercetarea cauzelor de incapacitate, nedemnitate și incompatibilitate, luarea jurământului unor noi consilieri nu e nici o discuție posibilă, că ele trebuiesc, sau eventual pot fi repetate, de oarece Comisiunea de verificare are mandat anual (art. 86), iar cauzele de incapacitate, etc., pot fi luate oricând în cercetare, în tot timpul mandatului Consiliului (art. 87 alin. ultim).

Dificultatea apare numai cu privire la re alegerea organelor de execuție, în ipoteza când ele fuseseră alese înaintea disolvării, de oarece textul al. 7 nu impune categoric re alegerea lor.

După rațiunea legii, ele ar urma să fie reinstalate odată cu Consiliul, de oarece disolvarea lor, ca și a Consiliului, căzând prin efectul legii, situația urmează să fie repusă în starea de fapt la data disolvării, cu singurele modificări aduse de împrejurări în interval, și care urmează să fie rezolvate aparte pe calea dreptului comun.

Rațiunea legii, dedusă de judecător din economia ei, nu

este însă suficientă pentru a duce la interpretarea voinței legiuitorului, decât în lipsa unor alte elemente de natură a preciza această voință, cum ar fi, de exemplu, desbaterile parlamentare.

În această privință va fi de observat, că textele invocate de contestator nu sunt concludente, de oarece, atunci când Ministerul de Interne spune: „Este evident, că reinstalarea Consiliilor se va face în situația în care ele se găseau în momentul când li s'a suspendat existența; acestea sunt considerentele pentru care noi am acceptat amendamentul propus”. „Consiliile se reinstalează fiindcă dizolvarea lor s'a făcut în mod ilegal; ființa lor își reia cursul legal” Sau când, în ordinul circular se zice: „Cum însă aceste consilii, ce urmează a se reinstala și constitui, au îndeplinit în prima lor instalare cea mai mare parte din formalitățile cerute de art. mai sus citate, etc.”.

În toate aceste expuneri de idei Ministerul de Interne vorbește numai de reinstalarea „consiliilor”, fără a rezolvi chestiunea reinstalării organelor de execuție; din contra, în ordinul circular adăugându-se expresia „și constitui”, pare a se înțelege, că după reinstalarea consiliilor, ele vor proceda la constituire.

Singurele extrase din desbaterile parlamentare de natură a clarifica voința legiuitorului, cu privire la soarta fostelor organe de executare sunt acelea referitoare la aceste organe.

În această privință se găsește în Mon. Of. p. III-a din 15 Septembrie, pag. 663 relațiile date de autorul amendamentului d-l deputat M. Văgăunec, care, desvălând Camerei o parte din cugetul său, arată precis, că „odată cu reinstalarea acestor consilii se va face din nou constituirea organelor de conducere, exact așa cum prevede legea ad-tivă în vigoare prin art. 85, 202, etc., — ele își vor alege primari, ajutoari, delegați...”. Este drept, că la pag. 666 d-l deputat Franasovici sublinează lipsa de logică a acestei măsuri din moment ce reinstalarea are caracterul unei restituo in integrum, dar invocarea acestei obiecțiuni raportată totuși la primirea amendamentului nemodificat, nu face decât să sublinieze, că voința legiuitorului a fost să se facă o nouă constituire, chiar atunci când a cunoscut obiecțiunile și o parte din cugetul propunătorului, devenit ulterior primar al municipiului Bacău, ca efect al noii alegeri.

Având în vedere că argumentul tras de contestator din al. 8: „reinstalarea nu dă drept la nici o despăgubire bănească pe timpul cât consiliile nu au funcționat efectiv”, nu e nici el de natură să readucă îndoială asupra voinței legiuitorului, de oarece el vorbește tot de consilii, și deși mandatul de consilier e onorific și aliniatul se referă la organe de executare, el înțelege, de sigur, să dispună pentru ipoteza cea mai ferească a realegerii acelorași organe.

De altfel, un alt argument de text, dar în favoarea realegerii, este însăși trimiterea la textele art. 85 și 201, care n'ar fi avut sens, dacă s'ar fi referit exclusiv la cazurile de refacere a Consiliilor și organelor de executare survenite în cursul suspendării și care trebuiau refăcute și fără existența unui text special.

Având în vedere, că odată stabilit, că voința legiuitorului a fost să procedă la noua alegeri a organelor de executare, era legal ca Consiliul să fie prezidat de către consilierul de vârstă — astfel că toate obiecțiunile făcute de contestator, atât cu privire la procedura urmată, cât și cu privire la efectuarea alegerii de primar fiind găsite ca neîntemeiate, contestația urmează să fie respinsă în totul ca neîntemeiată.

Pentru aceste motive, Comitetul respinge ca neîntemeiată cererea de anulare, etc.

(ss) Loris Pavloff, Ștefan Berechet, Vespasian Ștefănescu

NOTA. — Legile cu caracter personal au furnizat întotdeauna argumente impresionante adversarilor regimului parlamentar. Mecanismul constituțional funcționează (s'a spus de atâtea ori), în beneficiul unei minorități constituite în societate de ajutor și sprijin mutual. De aceia — pretind adversarii parlamentarismului — legile, departe de a fi inspirate de interesele generale ale unei colectivități naționale, nu sunt, în ultima analiză, decât traducerea, în acte obligatorii pentru toată lumea, a micelor și marelor aranjamente de ordin strict personal.

Fără îndoială, acuzația este pe cât de gravă pe atât de exagerată. Dacă activitatea parlamentară s'ar reduce numai la denumirea abuzurilor și arbitrarului puterii executive și încă misiunea reprezentanților voinței naționale ar putea fi socotită îndeplinită și restul instituției suficient justificat. Totuși este de nețigăduit că învinuirile aduse de antiparlamentariști sunt câte odată perfect întemeiate. Astfel, cine nu-și amintește de scandalul provocat de modul în care s'a legiferat întâia oară, conversiunea, de participatiunea insolentă a celor interesați, de prezența în incintă sau în comisiuni a samsarilor.

E drept că scene de asemenea natură nu s'au mai repetat. Aceasta nu a împiedicat și nu împiedică însă, ca sistemul să fie, într-o măsură mult mai redusă, utilizat și aplicat de unii parlamentari cari au despre mandatul ce-l au de îndeplinit o concepțiune cel puțin bizară.

Deciziunea de mai sus a Comitetului local de revizuire dela Iași relevă tocmai o latură a acestei concepțiuni transpusă într'un mărunț aliniat la o lege menită să salvgardeze ideea de drept ignorată — spune raportorul legii — de o lege anterioară votată în condiții politice cu totul speciale.

Legea anterioară este legea din 15 Iulie 1931 pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea administrațiunii locale, în care guvernul de pe acea vreme strecurase în paragraful 2 din al. E, al articolului unic al legii, o dispoziție prin care se ratificau toate dizolvările, suspendările și revocările organelor de administrație locală, date sub orice formă, anterior promulgării acestei legi.

Dispoziția aceasta a dat loc unor ample discuțiuni ce se justificau prin faptul că se ratificase, printr'o lege, o serie nesfârșită de acte abuzive dintre care multe fiind atacate în fața instanțelor judecătorești, erau încă pendinte.

Un an și două luni mai târziu, la 21 Septembrie 1932, și sub un alt cabinet ministerial, intervine o nouă lege pentru modificarea legii administrațiunii locale prin care se anulează pur și simplu toate deciziunile de dizolvare a consiliilor județene și comunale (urbane și municipii) date anterior legii din 15 Iulie 1931, fără respectarea formelor cerute de legea pentru administrațiunea locală.

Cadrul limitativ al acestei note nu ne permite să insistăm asupra problemei care se ridică prin legea național-jărănistă, aceea de a se ști în ce măsură erau justificate dispozițiunile acestei ultime legi. De altfel, la votarea ei s'au purtat îndelungate discuțiuni a căror reiterare nu mai răspunde, pentru un moment, actualității.

Problema care interesează această notă rezidă numai în faptul că legea care a dizolvat consiliile comunale fiind anulată, reinstalarea consiliilor vechi urma să se facă ipso facto. Aici toate părțile în proces au fost de acord. Dezacordul poartă asupra con-

dișiunilor în care această reinstalare are a se înfăptui. Pentru reclamant reinstalarea, având caracterul unei restituito în întregum, face să reapară întreg consiliul în vechea lui constituire, membrii păstrând funcțiunile ce le aveau în momentul actului de dizolvare.

Pentru părât, reinstalarea vechiului consiliu nu înseamnă și reinstalarea membrilor consiliului în vechile lor funcțiuni, legea obligând consiliile reinstalate să procedeze la o nouă constituire.

Legea administrațiunii locale stabilește în articolul 150 ca principiu general că mandatul primarului și ajutorului de primar durează cât și mandatul consiliului care i-a ales. Mai mult, primarul împreună cu delegația permanentă, greează afacerile comunale chiar în caz de expirare a mandatului consiliului, până la constituirea noului consiliu, ceea ce înseamnă că durata mandatului primarului și ajutorului de primar poate depăși până și durata consiliului care i-a ales. Intenția legiuitorului nostru reese limpede din prima lectură a acestui text. Primarul, prin atribuțiunile care i le acorda legea și regulamentele aferente, constituie un organ de conducere și administrare a tuturor intereselor comunale. Rolul său în angrenajul vieții administrative a comunei cere nu numai calități deosebite, dar mai ales asigurarea continuității operii pe care o are de îndeplinit. Continuitatea în administrație este de altfel un vechiu desiderat, formulat mai ales la noi cu o persistență justificată de deseale, inopinatele și mai ales scandaloasele revocări, dizolvări și demiteri din oficiu al celor aleși de obștie să gospodărească trebile colectivității județene sau comunale. Grija legiuitorului de a lega durata mandatului primarului de aceea a consiliului se vede și din aceea că legea nu face să înceteze acest mandat decât în condițiuni *cu totul speciale* cum ar fi: demisiunea (art. 163), demiterea cu votul a două treimi din consiliu pentru fapte grave și dăunătoare, comunei (art. 164), incompatibilității survenite după alegere (art. 168). În afară de aceste cazuri grave, mandatul primarului sau al ajutorului de primar *nu poate înceta decât în momentul când titularul mandatului pierde și calitatea de consilier* (art. 168).

Așa glăsuesc textele, așa impun și principiile dominante în viața administrativă. În conformitate cu aceste texte și cu aceste principii, potrivit unei logice juridice elementare, reinstalarea vechilor consiliilor nu se putea face decât cu reînvierea mandatelor fostului primar și ajutor de primar aleși la început de către consiliul reinstalat, mandate din care vechii titulari nu fuseseră decăzuți pentru nici un motiv legal.

În aplicarea acestei soluțiuni normale, comitetul local de revizuire din Iași s'a văzut însă împiedicat de litera art. 8 al. 7 din legea din 21 Septembrie 1932 care, după ce anulează dizolvările abuzive ale consiliilor județene și comunale, trimite în ce privește reinstalarea, la textul art. 84 și urm., 201 și urm. din legea administrațiunii locale.

Ori art. 83 și urm. se ocupă cu constituirea consiliilor comunale, alegerea primarului, a ajutorului, a delegațiunilor permanente, a verificării titlurilor, etc. iar art. 201 și urm. privește constituirea consiliilor județene.

Redactarea al. 7 din art. 8 al legii suscitată poate fi socotită cu drept cuvânt mai mult decât curioasă. Ea este în flagrantă contradicție atât cu principiile generale ale legii administrațiunii locale cât și cu

înțelegerea firească a vieții administrative; căci se știe că art. 83 și urm. sau art. 201 și urm. se referă la constituirea consiliilor județene și comunale *după efectuarea alegerilor consiliilor*, operațiunile prevăzute de aceste texte relativ la alegerea organelor de execuție constituind operațiuni inițiale ce nu se pot repeta decât după alegerea unui alt consiliu comunal sau realegerea vechiului consiliu.

Dar pentru un consiliu reinstalat — a cărui dizolvare a fost anulată fie de justiție, fie de lege — repetarea formalităților din articolele suscitată, este pur și simplu o inadvertență, trimiterile aliniatului 7 din art. 8 din legea din 21 Septembrie 1932, având a fi interpretate în cadrul principiilor generale, adică în sensul că legiuitorul a înțeles să se repete, la reinstalare, numai acele operațiuni cari prin natura lor se puteau repeta în mod normal, cum ar fi realegerea comisiunii de verificare al cărui mandat e anual, sau jurământul noilor consilieri, sau cercetarea cazurilor de incapacitate survenite între timp.

De altfel Comitetul local constată în deciziunea de mai sus că această interpretare este în perfectă concordanță cu rațiunea însăși a legii „situația urmând a fi repusă în starea de fapt la data dizolvării, cu singurele modificări aduse de împrejurări în interval și cari urmează să fie rezolvite aparte pe calea dreptului comun”.

Aici intervine însă o ezitare a comitetului. Pentru instanța administrativă rațiunea legii dedusă de judecător din economia ei, nu ar fi suficientă decât numai când ar lipsi alte elemente cari ar putea preciza mai bine intenția legiuitorului. Ori, în speță, aceste elemente există. Sunt debaterile parlamentare în care propunătorul celebrului aliniat, d. V..., care a și devenit primar ca efect al aliniatului d-sale, a dat textului în discuție o interpretare mai mult de parte direct interesată decât de mandatar al națiunii, interpretare care a dus, fără îndoială, la concluzia că „legiuitorul” a înțeles ca la reinstalarea consiliilor comunale sau județene, a căror dizolvare a fost anulată, să se procedeze, contrar principiilor elementare în această materie, la alegerea primarului sau ajutorului. Cum încetarea mandatului organelor de execuție și conducere a administrațiilor comunale nu se poate produce decât: fie în urma demisiunii, fie în urma dizolvării consiliului, fie în urma revocării de către însuși consiliu, pentru fapte incorecte, se poate spune, cu drept cuvânt, că legea a creat o nouă sancțiune, o nouă decădere pentru vechii titulari ai mandatelor de primari sau ajutoari de primari, de astădată fără nici o umbră de justificare.

Noi înțelegem dificultatea pe care Comitetul local nu a putut s'o înfrângă. Intenția autorului aliniatului 7 din art. 8 a fost clar exprimată în Cameră. La observațiile judicioase ale unui deputat opoziționist care a relevat lipsa de logică a acestei dispozițiuni, nu s'a răspuns de nicăeri, nici de pe banca ministerială, nici de pe băncile aleșilor națiunii. Camera a înțeles astfel să achieseze la această bizarerie legislativă, girând cu marea ei autoritate, actul cu caracter strict personal al unui reprezentant al ei.

Desigur că nu pe calea unei interpretări se poate ajunge la modificarea unui text de lege care, coplectat cu observațiunile — proaste sau bune — ale legiuitorului, constituie, din nefericire, o absurditate juridică. Indispoziția redactorului deciziiei de mai sus, silit, să statueze contra rațiunii și economiei legii, contra principiilor elementare, contra logicii juridice, de un text confecționat „ad-hoc” pentru sa-

tisfacerea unor apetituri nepermise unui mandatar al națiunii, este perfect justificată.

Suntem partizani convinși și hotărâți ai regimului politic sub imperiul căruia trăim. Socotim că instituția democratică a Parlamentului răspunde unei necesități netăgăduite a vieții noastre publice. Dar tocmai pentru apărarea acestei instituții, denunțăm cu

toată energia, abuzurile care pot duce, inevitabil, la discreditarea ei. Odată mai mult, confuzia dintre exercițiul mandatului de deputat și interesele mărunte și personale ale titularului, trebuie reprimată și vestejită cu ultima energie.

PETRE ALEXANDRESCU-ROMAN

REZUMATE DE JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ ȘI STREINĂ

CASAȚIE ROMA S. I.

30 Iulie 1931

Giur. It. 1931. I, 1, p. 1306

Faliment. Declaraire. Extindere la un asociat cu răspundere nelimitată. Admisibilitate.

Prin primul motiv, recurentul se plânge că s'a extins falimentul unui comerciant la un terț fără să se fi declarat în prealabil falimentul societății dintre acești doi comercianți (violare și rea aplicațiune a art. 683, 646, 847, 848 c. com. it.).

Motivul e neîntemeiat.

Falimentul nu se extinde în nici un caz dela un comerciant la altul, în sensul supunerii ambilor comercianți, unei singure proceduri falimentare prin fuzionarea celor două mase active și pasive într'una singură. Mai multe falimente pot avea o legătură comună. Dacă e vorba de mai mulți coobligați, fără să fie socii, falimentele lor vor fi conexe, însă masele lor active și pasive vor rămâne distincte deși creditorii lor sunt comuni. Într'un asemenea caz, falimentele sunt conexe în ce privește această comunitate de creditori, dar sunt autonome și fiecare este declarat în baza art. 683 c. com. it. (695 rom.). Dacă însă e vorba despre coobligați care sunt socii ilimitat responsabili, falimentele lor sunt autonome dar mai puțin ca în primul caz, pentru că au comun pe judecătorul delegat și pe curatorul (art. 847 c. com.), pe când în cazul conexiunii arătate mai sus, ar putea fi oportună numirea unui judecător delegat comun, dar nu e necesară ca în cazul unor socii ilimitat responsabili.

Afară de acest motiv, falimentele sociilor nu sunt declarate, în mod direct, în baza art. 683 c. com., ci sunt consecința declarării societății lor în faliment. Și aceasta indiferent dacă societatea este regulată sau neregulată.

În mod obișnuit se începe prin declararea în stare de faliment a unui comerciant; în urmă se descoperă că întreprinderea comercială nu aparține numai acestuia, ci unei societăți de persoane, de cele mai multe ori neregulată, compusă din comerciantul declarat și alte persoane.

Cum procedura falimentară trebuie să aibă loc față de adevăratul subiect al întreprinderii insolvente, adică față de societate, și față de toți socii ilimitat responsabili, din care nu toți ar fi fost declarați în stare de faliment, este necesară extinderea falimentului. Termenul extindere, creat de practică, este impropriu, necorect, însă efectele acestei extinderi se încadrează în dispozițiile legi. Într'adevăr, când după declararea în stare de faliment a unui comerciant se extinde falimentul la toți ceilalți socii ilimitat responsabili cu primul, înseamnă că primului subiect al întreprinderii insolvente (comerciantul declarat în stare de faliment, i se substituie un alt subiect (societatea regulată sau neregulată) cu consecințele preserise de lege față de socii,

Această expresiune nepotrivită ar deveni producătoare de grave erori când extinderea falimentului unui comerciant asupra sociilor săi, ar avea ca urmare formarea atâtor mase câtii socii sunt, în loc de a se forma o masă comună (a societății) pe lângă masele distincte a fiecărui stț, așa cum prevede art. 847 c. com. it. (867 rom.),

În cazul de față, extinderea falimentului unui comerciant asupra unui terț, soț ilimitat responsabil cu primul, conține declarațiunea implicită a existenței acestei societăți între acele două persoane și a falimentului ei.

Observație. — În Codul comercial sunt două dispozițiuni referitoare la falimentul societăților în nume colectiv sau în comandită: una prescrisă de art. 867 prin care falimentul unei asemenea societăți se extinde și asupra soților ilimitat responsabili; a doua, prescrisă de art. 868 ca un corolar al primei dispozițiuni și anume declararea în stare de faliment a soților ilimitat responsabili întruna din societățile arătate mai sus, atrage falimentul societății din care face parte, numai dacă aceasta se află în încetare de plăți.

În primul caz; problema nu prezintă nici o dificultate din punct de vedere procedural de oarece art. 867 în al. 2 impune tribunalului obligația ca oridecâteori pronunță falimentul unei societăți în nume colectiv sau în comandită, prin aceeași sentință să declare în stare de faliment și pe soții ilimitat responsabili.

Dacă omite însă acest lucru, poate oricând declara în stare de faliment pe acești soți, prin deosebită sentință, efectele din punct de vedere al aplicării procedurii concursuale fiind aceleași în ambele ipoteze.

Când însă este vorba despre declararea individuală a soților dintr'o societate în nume colectiv, în stare de faliment, legea nu indică procedura de urmat pentru declararea și a societății în stare de faliment, legea cerând îndeplinirea unei singure condițiuni: constatarea încetării plăților.

Indiscutabil însă că pentruca declararea soților în stare de faliment să atragă falimentul societății, trebuie ca obligațiunile nesatisfăcute de soți să fie obligațiuni sociale, căci în altfel, dacă sunt obligațiuni personale contractate de soți în exercitarea comerțului lor personal, nu poate exista nici o legătură conexă între falimentul soților și falimentul societății, ambele falimente urmând soarta lor independent unul de altul.

Prin urmare dacă tribunalul falimentar chemat a se pronunța asupra falimentului unui soț, constată că este vorba despre obligațiuni sociale și din împrejurările stabilite cu ocazia cercetării situației debitorului cerut în declaraire, se dovedește încetarea de plăți a societății, ne găsim în cadrul art. 868 al. 2, și în consecință tribunalul va declara și falimentul societății.

Așa dar după cum în cazul prevăzut de art. 867, falimentul societății nu implică și falimentul soților ilimitat responsabili, fiind necesară declararea formală a acestora în stare de faliment pentruca și patrimoniul personal al lor să intre la lichidare, tot astfel nu e suficient ca toți socii unei societăți

în nume colectiv să fie declarați în stare de faliment pentru obligațiunile sociale pentru a se presupune falimentul societății cu toate efectele determinate de lege, ci trebuie constatată încetarea de plăți a societății și declararea ei în stare de faliment.

Aceasta este concluzia logică impusă atât de simetria principiilor care guvernează această materie cât și de textul art. 868 care nu se poate interpreta decât în concordanță cu art. 867.

Casația italiană a împărțit totdeauna acest mod de a vedea (1), pentru că prin decizia ce adnotăm să revină, interpretând art. 848 C. com. (coresp. 868 rom.), într'un sens care surprinde.

Era vorba despre declararea în stare de faliment a unui comerciant pentru datorie privind întreprinderea sa. În urmă însă se constată că această întreprindere comercială nu îi aparține falitului ci unei societăți neregulate și că deci în realitate obligațiunile pentru care a fost declarat erau obligațiunile sociale. Ca urmare, spunea, Casația italiană, nu mai există rațiunea că falimentul să se circumscrie numai la un soț ci trebuie extins asupra societății în care scop e suficient să fie declarați în stare de faliment și ceilalți soți ilimitat responsabili, prin extinderea sentinței declarative, pentru ca existența societății să fie considerată ca dovedită și deci declarațiunea ei în stare de faliment să fie prezumată, prin declararea soților, fără a fi necesară o sentință expresă în acest sens.

Acest mod de interpretare îl considerăm complet eronat. În primul rând nu întrevădem temeiul de drept în baza căruia instanța să poată proceda la extinderea falimentului dela un soț la ceilalți responsabili ilimitat într'o societate în nume colectiv sau în comandită, fără o prealabilă declarație în stare de faliment a societății care în mod automat să producă falimentul tuturilor acelor soți.

Faptul că obligațiunile pentru care a fost declarat un comerciant, sunt sociale, nu constituie un element determinant pentru declararea societății în stare de faliment.

Faptul că unele obligațiuni sociale au rămas nesatisfăcute, nu constituie o dovadă a încetării de plăți a societății și deci această constatare făcută după ce un soț fusese declarat, considerându-se acele obligațiuni ca ale sale, nu poate atrage ipso facto falimentul celorlalți soți, trebuind după cerințele art. 868, dovedită încetarea de plăți a societății și declararea ei în faliment.

Dar chiar dacă s'ar dovedi că datoriile pentru care un comerciant a fost declarat ar fi sociale și dacă am considera nerespectarea scadenței lor ca o încetare a plăților din partea societății, încă e nevoie ca declarația societății în stare de faliment să fie constatată printr'o sentință, legea neadmitând sistemul declarațiunilor implicite în stare de faliment.

În concluziune, pentru că sentința de declarare în stare de faliment a unui comerciant să se extindă asupra soților săi ilimitat responsabili obligațiunile nesatisfăcute fiind sociale, este necesară declararea prealabilă a societății în stare de faliment, de oarce fiind vorba despre declararea unor soți în stare de faliment ca efect al încetării de plăți a societății, intrăm în cadrul dispozițiunii art. 867.

O jurisprudență italiană azi perimată, admitea declararea societății ca o consecință a falimentului unui soț pentru o datorie contractată de el dar pentru care obligase societatea; însă era necesară o declarație a societății în stare de faliment; de asemenea Bonelli admite posibilitatea declarării societății ca o consecință a declarării în faliment a unui soț cerută de un creditor social după ce s'a adresat societății conform art. 106, însă cu condiția dovedirii încetării plăților și că tribunalul chemat a se pronunța asupra falimentului soțului să fie

competente a judeca declararea în stare de faliment a societății, deci societatea să aibă sediul în circumscripția acestui tribunal. (2).

Navarrini discutând asupra cazului de mai sus, admite posibilitatea extinderii sentinței declarative a unui comerciant, la soții acestuia, când între ei există o societate neregulată, însă cu condițiunea declarării prealabile a societății în stare de faliment, ceea ce face ca o declarație a celorlalți soți să apară ca un efect al declarării societății în stare de faliment, deci intră în ipoteza prevăzută de art. 867 (3).

Casația noastră a avut ocazia să se pronunțe asupra acestei importante chestiuni, confirmând conform legii că declararea unei societăți în nume colectiv atrage falimentul soților și *viceversa* (sic), adică falimentul soților atrage falimentul societății, natural dacă societatea este în încetare de plăți (4). Casația nu spune acest lucru, dar se presupune; de asemenea se înțelege că este necesară o sentință declarativă pentru ca societatea să fie supusă procedurii comensuale, adică pentru a se putea forma masa activă și pasivă falimentară.

Relevând eroarea comisă de Casația italiană în interpretarea și aplicarea art. 848 (868 rom.) animată de dorința de a se emancipa din cadrul adesea prea strâmt și învechit al unor dispozițiuni din codul comercial, credem că această străduție laudabilă și producătoare de efecte salutare în alte domenii, a fost inutilă în cazul de față, deoarece materia falimentului prin importanța ei este și trebuie să fie supusă unui regim de dispozițiuni rigide și cu caracter formalistic, care trebuiesc aplicate în sens strict și literal mai ales acelea cu caracter procedural.

E. CRISTOFORIANU
Avocat

INALTA CURTE DE CASAȚIE SECȚIUNEA III-a 1932

1) *Expropriere pentru utilitate publică. Determinarea prețului. Chestiunea de fapt la superana apreciere a instanței de fond.*

Pentru a determina prețul unui imobil, expropriat pentru cauză de utilitate publică, acordat ca indemnizațiune, este suficient dacă Curtea de Apel a ținut seama de întinderea, forma și situațiunea terenului și de starea construcțiunilor aflate pe el și de prețurile de vânzare din localitate, putând înlătura orice alte acte prezentate de părți pentru a dovedi valoarea venală a imobilului, acte ce ar invoca indiferent ce alte considerațiuni.

Chestiunea determinării prețului este o chestiune de fapt și ea atare rămâne la aprecierea instanțelor de fond, cari n'au altă obligațiune legală în această privință decât de a-și motiva soluțiunea lor, arătând elementele de fapt din cari și-au format convingerea asupra valorii venale a imobilului. (Cas. III. No. 2 din 11 Ianuarie 1932).

L. SORIN
Avocat

2) Del fallim. III, 791 p. 251; vezi și *Cuzzi*, în *Commento de Bolaffio*, etc., 1009 p. 696.

3) *Trattato di dir. comm.*, VI, No. 2456 p. 325.

4) Cas. 9 Martie 1898, *Bul.*, p. 575.

A apărut:
SECHESTRUL ASIGURĂTOR ȘI SECHESTRUL
JUDICIAR, de D-1 D. Cotrutz, Magistrat Trib. Pravova,
Prețul Lei 120.

1) S. II-a 19 Februarie 1931, *Giur. it.*, 1931, I, 1, 325.